

PERIFERIAA JA EDELLÄKÄVIJYYTTÄ.
LAPPI-REPRESENTAATIO HELSINGIN SANOMISSA SYKSYLLÄ 2014

Liisa Haapanen
Lapin yliopisto
Taiteiden tiedekunta
Audiovisuaalinen mediakulttuuri
Pro gradu -tutkielma
2017

Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta

Työn nimi: Periferiaa ja edelläkävijyyttä. Lappi-representaatiot Helsingin Sanomissa syksyllä 2014.

Tekijä: Liisa Haapanen

Koulutusohjelma/oppiaine: Audiovisuaalinen mediakulttuuri/mediatiede

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 66 + liite

Liitteiden määrä: 1

Vuosi: 2017

Tiivistelmä:

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisena näyttäytyy Suomen Lappi Helsingin Sanomien artikkeleissa syksyllä 2014. Tutkimus sijoittuu kulttuurintutkimuksen ja joukkotiedotustutkimuksen kentälle.

Tutkimusmenetelmä on kehysanalyttinen. Kehysanalyysissä on kaksi tasoa. Se ottaa huomioon minkä tarinan tai kontekstin osaksi uutinen tai artikkelissa esitetyt asiat kerrotaan. Lisäksi kehysanalyysillä voidaan viitata arkisempaan tasoon eli journalistisiin valintoihin, joita toimittajat työssään tekevät. Tieteenfilosofinen lähtökohta tutkimuksessa on sosiaalinen konstruktionismi. Siinä lähdetään oletuksesta, että kaikki todellisuudessa on ihmisen rakentamaa.

Aineistona on Helsingin Sanomien artikkeleita kuukauden ajalta syys - lokakuulta vuodelta 2014. Aineisto on koottu käyttämällä Helsingin Sanomien sähköistä arkistohakua ja se sisältää yhteensä 70 artikkelia, joissa käsitellään joko Lappiin, saamelaisuuteen tai johonkin Lapin kuntaan liittyvää asiaa. Aineisto sisältää kaiken journalistisesti tuoten sisällön pois lukien urheilu-uutiset. Aineistoon sisältyvät myös mielipidekirjoitukset sekä kuvat. Analyysin kohteena ovat yhtä lailla konteksti, vuorovaikutus ja puheen sisältö.

Tärkeimpinä tutkimustuloksina aineistosta on löydettävissä kaksi kehystä, jotka olen nimennyt periferian ja edelläkävijyyden kehyksiksi. Näistä periferian kehys on hallitsevampi. Kehysten rajat eivät ole selvärajaisia ja esimerkiksi saamelaisrepresentaatioissa on limittymistä molempiin kehyksiin.

Tämä pro gradu -tutkielma on saanut tukea Journalistisen kulttuurin edistämissäätiöltä Jokesilta.

Avainsanat: Helsingin Sanomat, Lappi, lappilaisuus, saamelaisuus, kehysanalyysi, identiteetti, asiantuntijuus, joukkotiedotustutkimus, kulttuurintutkimus

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi x

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi x

SISÄLTÖ

1. Johdanto

1.1. Lappi tutkimuskohteena	6
1.2. Lapin maakunnan ja maakuntahengen synty	8
1.3. Tutkimusmenetelmästä	9

2. Periferian kehys

2.1. Lappi Etelä-Suomen vastinparina	21
2.2. Lappi vallankäytön kohteena	28
2.3. Eksoottinen Lappi	32
2.4. Yhteenvetoa	34

3. Edelläkävijyyden kehys

3.1. Lappi taiteen näyttämönä	38
3.2. Porotalous rakentaa asiantuntijuutta	44
3.3. Potentiaalinen länsiraja	46
3.4 Yhteenvetoa	48

4. Kenen ääni Lappi-puheessa kuuluu?

4.1. Tuoko korkea asema enemmän palstatilaa?	51
4.2. Kehykset ristikkäin	54
4.3. Vastakkainasettelusta ja dialogista	56

5. Toiseutta suomalaisuuden sisällä

5.1. Palveleeko uutisointi jonkun tahon valtasuhteita?	58
5.2. Häilyvät paikallisidentiteetin rajat	59
5.3. Pohdinta	60

Lähteet

Liitteet

Tutkimusaineisto

1 Johdanto

Vanhassa Lapissa ei pidetty etelän herroista, koska he pyrkivät päättämään tšekäläisten puolesta asioista, joista eivät tieneet mitään. -- Kataisen–Stubbin hallitus ei ole kyennyt muuttamaan asenteita ja nyt tiedetään ettei se pysty siihen loppuaikoinaankaan. Suomea hallitsee kevääseen asti stadilaishallitus, jonka nokkamiehenä toimii Mr. Stadi (ote Lapin Kansan pääkirjoituksesta, julkaistu Helsingin Sanomissa 27.9. 2014)

Tämä pro gradu –tutkielma on aineistolähtöinen analyysi Suomen suurimman sanomalehden, Helsingin Sanomien artikkeleista. Tutkimuksen aiheena on Lappi-puhe. Tutkimuksessa selvitetään, millaista kuvaa Helsingin Sanomat rakentaa Suomen Lapista artikkeleissaan. Tutkimuskysymykseni on: **millaisia representaatioita Helsingin Sanomat rakentaa Suomen Lapista?**

Kiinnostukseni aihetta kohtaan on herännyt työelämän kautta. Olen työskennellyt toimittajana eri puolilla Suomea ja huomannut, että Suomessa on havaittavissa jonkinlaista kahtiajakoa pohjoisen Suomen ja eteläisen Suomen välillä. Toki eroja löytyy muidenkin alueiden väliltä, mutta koska olen asunut useamman vuoden Rovaniemellä ja sittemmin muuttanut Helsinkiin, on tuntunut luontevimmalta verrata näitä asuinalueita. Tämän tutkielman syntyyn onkin vaikuttanut mitä suuremmissa määrin henkilökohtaiset kokemukseni ja havaintoni niistä työ- ja mediaympäristöistä, joissa viime vuosina olen ollut. Rovaniemellä ja sittemmin Helsingissä asuessani olen samaan aikaan ollut niin median sisällöntuottaja, mediasisältöjen kuluttaja kuin myös tietyn paikkakunnan asukas.

Kun aloitin tämän tutkielman työstämisen vuonna 2014, en vielä ollut asunut Rovaniemellä kauaa. On mahdollista, että minulle entuudestaan vieraassa paikassa kiinnitin huomioni ensisijaisesti eroavaisuuksiin, piirteisiin jotka minulle olivat vieraita. Samaan aikaan kuitenkin havaitsin, että eroavaisuuksia eri paikkojen välillä myös aktiivisesti tuotettiin paikan sisäpuolelta käsin. Tämä ilmeni esimerkiksi arkisen puheen tasolla. Mieleeni jäi tuolta ajalta esimerkiksi tilanteita, joissa minulta kysyttiin miten selviän ”siellä kaukana pohjoisessa kaukana kaikesta muusta”. Samaan aikaan pohjoisessa asuessani korviini kantautui kovaakin kritiikkiä Etelä-Suomea kohtaan. Huomasin pohtivani kysymystä: kuinka paljon paikallista identiteettiä rakennetaan erojen kautta ja miten nuo erot tulevat ilmi?

Etelän ja pohjoisen väliselle jännitteelle on olemassa myös yhteiskunnalliset syynsä, josta tämän kaltaiset puheenparret kumpuavat. Jännite kietoutuu tiiviisti moniin yhteiskunnallisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin, kuten Lapin luonnonvarojen käyttöön, sosiaali- ja terveysalan uudistukseen tai koulutuspolitiikkaan liittyen.

Toimituksen näppäimistöä jälleen kerran hakatessani aloin pohtimaan missä määrin tällaiset käsitykset - jopa stereotyyppiset yleistyksset - eri alueista siirtyvät toimittajien työn kautta mediaympäristöön ja sitä kautta yleisön saataville. Yhtenä tutkielman alkusysäyksenä onkin toiminut tämä ihmettely. Tuottaako media eroja vai yhdistää? Olenko osaltani vahvistamassa ristiriitoja tai jännitteitä tuottamillani mediateksteillä?

Kysymystä on syytä pohtia, sillä joukkotiedotusvälineet ovat keskeisessä osassa siinä mitkä asiat mielletään merkityksellisiksi. Joukkotiedotusvälineet vaikuttavat niin tietoon, uskumukseen, arvoihin, sosiaalisiin suhteisiin kuin sosiaalisiin identiteetteihin (Fairclough 1997, 10). Joskus merkitykset ovat myös ideologisesti ladattuja, mikä tarkoittaa sitä, että merkitys on vallan palveluksessa (Fairclough 1997, 25–26). Faircloughin esiin tuomat näkökulmat korostuvat aikana, jolloin yhteiskunta medioituu eli median käytöstä tulee yhä suurempi osa ihmisten elämää (ks. esim. Seppänen & Väliverronen 2012, 10, 41). Journalismi ei ole arvovapaata, vaan siihen vaikuttavat niin yhteiskunnallinen tilanne, mediaorganisaation tavoitteet, lukijoiden tarpeet ja teknologian mahdollistamat uudet mediat (Helle 2009, 97).

Vaikka yhteiskunta medioituu eli ihmiset käyttävät entistä enemmän aikaansa median parissa, on samaan hengenvetoon syytä todeta, että suomalaisten into lukea painettuja sanomalehtiä on laskenut. Viime vuosien trendi (vuosina 2011–2016) on ollut, että lukijat siirtyvät verkkoon eli lukevat sanomalehtiä tietokoneilta, matkapuhelimien kautta tai tablettien kautta. (Sanomalehtien liitto, median käyttö, luettu 2.11.2016.) Painettujen sanomalehtien levikki on ollut laskussa jo 1990-luvulta lähtien (Tilastokeskus, Joukkoviestimet 2013, luettu 2.11.2016). Yksi syy on internet ja siellä tarjolla oleva ilmainen uutissisältö. Internetin ilmaistarjonta uhkaa journalismin perinteisiä rahoituspohjia, kun levikki ja mainostulot putoavat (Väliverronen 2009, 21–22).

Ennen kuin avaan tarkemmin tutkimuskohdettani, haluan avata vielä hivenen lisää omia lähtökohtiani tutkimuksen tekijänä. Yhtenä tutkimuksen pontimena on nimittäin toiminut myös henkilökohtainen kokemukseni yhteiskunnallisen ilmapiirin ja keskustelukulttuurin muutoksesta kärjistyneempään suuntaan viime vuosina. Ristiriidat, jännitteet ja jopa

aggressiivinen keskustelukulttuuri ovat viime aikoina nousseet puheenaiheiksi myös journalistisen työyhteisön sisällä. Huolta on herättänyt esimerkiksi aggressiivisen kielenkäytön lisääntyminen verkossa ja toimittajiin kohdistuneet uhkailut. Toimittajien ammattilehti Journalisti-lehden kyselyn mukaan (Marttinen 2016, luettu 6.4.2016) joka kuudes journalisti on kokenut uhkailua työnsä vuoksi. Lehden mukaan journalistit ovat saaneet uhkausviestejä lähes minkä tahansa aiheen käsittelystä. Uhkauksia on tullut jutuista, jotka ovat käsitelleet aihealueita kuten Venäjä, kannabis, rapujuhlat, rokotteet, ilmastonmuutos, ratsastus, Talvivaara, työttömyys, äärioikeisto, sudet, ruotsin kieli, Israel, Palestiina, seksi, tekijänoikeudet ja elintarviketuotanto.

Tässä tutkimuksessa pohdin sitä, missä määrin median tapa rakentaa vastakkainasetteluita (vastakkainasetteluista ks. esim. Seppänen & Väliaverron 2012, 42) ruokkii kärjistävää keskustelukulttuuria. Journalismi nimittäin etsii mielellään vastavoimien taistelua. Nykyjournalismin voidaan nähdä nostaneen keskustelut ja keskusteluttamisen jopa tärkeimmäksi tehtäväkseen tiedonvälittämisen ohi. Mediatutkija Erkki Karvonen (2013, 28, Journalismikritiikin vuosikirja) kirjoittaa, että: ”kunnolla provosoiva ja yksipuolisesti kärjistävä juttu kirvoittaa keskustelua enemmän kuin tasapuolinen juttu”. Tällaisia juttuja kirjoitetaan aihealueista, jotka jakavat kansan keskenään kiisteleviin osapuoliin. (em.)

Miten tämä kaikki liittyy tutkimusaiheeseeni, Lappi-puheeseen? Kuten jo aiemmin kirjoitin, olen havainnut jännitteiden esiintymistä myös suomalaisuuden tai Suomen sisällä. Yksi tämän tutkimuksen tavoitteista onkin selvittää esiintyykö mediassa (tässä tapauksessa Helsingin Sanomien sivuilla) etelän ja pohjoisen välistä polarisaatiota ylläpitävää puhetta. Ei ole merkityksetöntä kuka pääsee ääneen Helsingin Sanomien, Suomen suurimman sanomalehden, artikkeleissa. Se vaikuttaa osaltaan siihen mitkä asiat Suomen Lapista nousevat valtakunnan puheenaiheiksi ja miten aiheita käsitellään.

1.1. Lappi tutkimuskohteena

Mistä puhutaan, kun puhutaan Lapista? Riippuu puhujasta, voisi vastata. Lappi voidaan esimerkiksi rajata sen maantieteeseen perustuvan sijainnin kautta. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna Lapin voitaisiin väljästi muotoilla olevan ”alue pohjoisessa”. Kun tähän maantieteelliseen rajaukseen lisätään hallinnollisia rajauksia, päästään pohtimaan sitä, rajautuuko Lappi Suomen valtion rajojen mukaisesti vai onko kyse laajemmasta alueesta?

Yleensä Suomessa Lappi mielletään valtion rajojen sisäpuolelle rajautuvana alueena, joka on Suomen valtion pohjoisin maakunta (Tikkanen 2013, 11). Maakunta koostuu tutkimushetkellä 21 kunnasta (Lapin kunnat, Lapin liitto, luettu 23.3.2016) ja sen alueella on noin 180 000 asukasta (Tilastokeskus, luettu 23.3.2016). Lapin maakunta kattaa noin 29 prosenttia koko Suomen pinta-alasta ja se on pinta-alaltaan Suomen suurin ja harvaanasutuin maakunta (Tikkanen 2003, 11, 27).

Lapista voidaan esittää myös muunlaisia rajauksia. Suppeamman määritelmän mukaan Lappi ei ole koko maakunnan kokoinen alue, vaan se koostuu kahdeksasta Lapin pohjoisimmasta (Enontekiö, Muonio, Kittilä, Sodankylä, Pelkosenniemi, Savukoski, Inari ja Utsjoki) kunnasta. Laajemman määritelmän mukaan Lappi taas ylittää Suomen valtion rajat. Lappiin voidaan lukea kuuluvaksi alueita myös Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä. (Tikkanen 2003, 11.) Lappi voidaan mieltää myös osana laajempaa Barentsin aluetta tai Pohjoiskalottien aluetta.

Maantieteeseen ja hallintoon perustuva tapa rajata Lappi on kuitenkin vain yksi tapa määritellä mitä Lappi on. Suomen "Lappi"-käsitettä käytetäänkin eri yhteyksissä eri tavoin: se on eri merkityksissä historiallinen, luonnontieteellinen, institutionaalinen ja kulttuurinen käsite (Paasi 1986, 178). Lappi voidaan nähdä myös kulttuurisesti omanlaisenaan alueena. Ominaispiirteensä lappilaiseen kulttuurin tuovat esimerkiksi Lapin luonto, poronhoitotalous sekä tietenkin saamelaiskulttuuri. On toki syytä huomioida, ettei Suomen Lappi ole kulttuurisesti yhtenäinen alue. Voisi kuitenkin sanoa, että kun ajattelemme tai kuvittelemme kulttuurista identiteettiä, liitämme sen usein tiettyyn paikkaan, ympäristöön, maisemaan tai näkymään (Hall 2003, 93.)

Syytä on tuoda esille myös se, ettei Lappi suinkaan ole Suomessa ainoa alue, joka kulttuurisesti eroaa muista alueista. Suomi jakautuu erilaisiin alueisiin esimerkiksi maisematyyppien, murteiden, ruokailutottumusten ja esinekulttuurien mukaan. Voidaan puhua myös kulttuurimaantieteellisestä jaosta kaupunkimaisen ja maaseutumaisen Suomen välillä. Tällä hetkellä taloudellinen pääoma ja väestön kasvu keskittyvät Etelä-Suomen kasvukeskuksiin. (Häyrynen 2003, 33.)

Se, että ole rajannut tutkimuskohteeni nykyisen Lapin maakunnan rajojen mukaisesti, on tutkimuksellinen valinta, jolla on seurauksensa tutkimuksen kulkua ja tuloksia määrittävänä tekijänä. Rajaamalla tutkimusaineistoni nykyisen Lapin maakunnan rajojen sisään, tulen tällä

tutkielmalla tukemaan sitä hallinnollis—poliittista rajausta, jossa Lapin mielletään olevan yhtä kuin Lapin maakunta eli Suomen valtioiden rajojen sisällä pysyttelevä kokonaisuus. Tällainen rajaus ei kuitenkaan ole neutraali saati ongelmaton. Lapin maakunta sellaisena kuin se tänä päivänä mielletään (vuonna 2016/2017) ei kuitenkaan ole ollut kovin kauan olemassa. Rajat Lapin maakunnan tai Lapin läänin ympärillä on piirretty uusiksi historian saatossa muutaman kerran: Lapin maakunta on siis seurausta poliittisesta ja hallinnollisesta rajauksesta. Käsittelen seuraavaksi lyhyesti Lapin maakunnan syntyhistoriaa.

1.2. Lapin maakunnan ja maakuntahengen synty

Suomi itsenäistyi vuonna 1917. Tuota vuotta voidaan pitää Suomen valtion syntymävuotena, mutta se ei suinkaan tarkoita, etteikö Suomessa nykyisin mielletyllä Lapin alueella olisi ollut elämää ja asutusta jo ennen Suomen itsenäistymistä. Pohjois-Suomi on ollut asuttuna jo vuosituhsia heti jääkauden jälkeisistä ajoista lähtien. Suomen Lapin historiassa ovat myöhemmin kohdanneet kaksi kulttuuria: saamelaisen kulttuurin muodot ja talonpoikainen kulttuuri. Se miten Lapin historiaa on kussakin ajassa tarkasteltu, on sidoksissa vahvasti kunkin ajan yhteiskunnallis—poliittisiin tavoitteisiin. Tästä johtuu, että esimerkiksi Lapin asutushistoriaa on tarkasteltu näkökulmasta, jonka mukaan myöhäiskeskiajan kuluessa etelästä työntyivät lappiin talonpoikia, jotka raivasivat itselleen asuintilaa. Tämän näkökulman mukaan Suomen Lappi ”asutettiin” vasta tuolloin, vaikka saamelaiset olivat olleet Lapin asukkaita jo paljon aiemmin. Tämän asutushistoriallisen näkökulman mukaan Lappi ”asutettiin” vasta talonpoikien myötä ja liitettiin näin osaksi Suomen kansallisvaltiota. (Enbuske 39, 2003.) Saamelaiset ovat kuitenkin Euroopan Unionin alueella tunnustettu alkuperäiskansana. Alkuperäiskansana pidetään väestöryhmää, jonka esivanhemmat ovat asuttaneet aluetta sen valloituksen tai uudisasutuksen aikana tai ennen nykyisten valtakunnanrajojen syntymistä. (Lehtola, 2015, 22.)

Lapin maakunnan syntymisen voidaan katsoa olevan kytköksissä Lapin maakuntahengen syntymiseen. Lapin maakuntahengen läpimurto näyttäisi tapahtuneen 1920-luvulla. Suomen itsenäistyminen johti myös Lapin alueen asukkaiden alueelliseen tietoisuuden kasvuun. Tuolle ajalle tyypillinen nationalistinen ajattelu myös korosti valtion rajojen merkitystä. Lisäksi Tarton rauhassa saatu Petsamon alue vilkastutti Lappia ja maakunnan omanarvontunnon nousi. Samaan aikaan alueellisen tietoisuuden kasvu alkoi kutistaa monikansallista aluetta, joka oli ulottunut valtion rajojen ulkopuolelle koko pohjoiskalotille (Lehtola 1997, 34–35).

Varsinaisesti Lapin lääni eli nykyinen maakunta syntyi vuonna 1938, kun Lapin lääni erotettiin Oulun läänistä (Tikkanen 2003, 11). Paasin mukaan (1986, 178) Lapin läänin (1938) ja Lapin maakuntaliiton (1945) myötä Lappi-käsite on vakiinnuttanut laajemman merkityssisällön. Lapin maakuntaliiton perustamisen myötä Lappi on saanut institutionaalisen merkityssisällön myös maakunnallisena käsitteenä (em). Näihin aikoihin eri tavoin käytetty Lappi-käsite näyttää vakiintuneen koskemaan yhtä aluetta. Termin ”lappilaisuus” voidaankin nähdä olevan itse asiassa konstruktio, alueperusteinen nimitys ilman historiallista perintöä. (Lehtola 1997, 35.) Lappi-nimen käyttöönottoon voidaan katsoa liittyvän myös tietoinen valinta nimen matkailullisesta arvosta (Paasi 1986, 193).

Voidaan siis ajatella, että Lapin läänin perustamisen myötä synnyttiin tietyllä tapaa keinotekoinen Lappi, hallinnollinen konstruktio. Lehtola tosin muistuttaa, että Paasin näkemys Lapin maakuntahengen syntyisestä erityisesti hallinnollis–poliittisena kehityksenä (ks. Paasi, 1986, 188) sivuuttaa 1900-luvun alun kulttuurisen kehityksen. Myös musiikki-, teatteri- ja kuvataiteen piirissä herättiin Lapin maakuntahengen 1920-luvulla. (1997, 36.)

1.3. Tutkimusmenetelmästä

Tämä tutkimus on kvalitatiivista, kriittistä kulttuurintutkimusta. Kulttuurinen tutkimusote onkin vakiinnuttanut asemaansa uutistutkimuksessa 1980-luvulta lähtien (Pietilä 1995, 5). Tutkimus sijoittuu myös mediatutkimuksen piiriin sekä kriittisen lingvistiikan tutkimusalueeseen. Kriittisen lingvistiikan tutkimusperinteen mukaan tekstissä tehdyt kielelliset ratkaisut sisältävät ideologisia merkityksiä (Fairclough 1997, 40.) Ideologia taas voidaan käsittää eräänlaiseksi merkityskartaksi, joka esittää todellisuutta (Lehtonen 1995, 26.)

Ideologiset representaatiot (representaation käsitteestä myöhemmin) esiintyvät teksteissä yleensä enemmän peiteltyinä kuin suoraan. Ne esiintyvät esimerkiksi toimittajan tai haastateltavan alkuoletuksissa ja niihin nojautuen esimerkiksi haastattelut tehdään. (Fairclough 1997, 64.) Yksi tämän tutkimuksen tavoitteista on myös selvittää millaisia ideologisia merkityksiä Helsingin Sanomien uutisoinnista on löydettävissä. Palveleeko uutisointi (tässä tapauksessa Lappiin keskittynyt uutisointi) jonkun tahon valtasuhteita? Jos, niin kenen?

Suomessa on aiemmin tehty tutkimuksia, joissa on eritelty Lappi-puhetta suomalaisessa sanomalehdistössä. Esimerkiksi Jarno Valkonen (Lapin luontopolitiikka, 2003) on tehnyt väitöskirjan Tampereen yliopistossa Lapin luontopolitiikan diskursseista eri sanomalehtien pääkirjoituksissa vuosina 1946–2000. Valkonen on tutkinut Lappi-puhetta luontopolitiikan ja ympäristösosiologian näkökulmista. Esa Väliverronen (Ympäristöuhkan anatomia, 1996) taas on tehnyt tutkimuksen Lapin metsätuhojen uutisoinnista 1980–1990 -lukujen taitteessa. Väliverronen on tutkimuksessaan käyttänyt väljästi kehysanalyysia tukeutuen diskurssintutkimuksen ja retoriikan tutkimuksen ideoihin. Toisin kuin Väliverronen ja Valkonen, en omassa tutkimuksessani sovello diskurssianalyysia. Tutkielmani teoreettinen viitekehys rakentuu Erving Goffmanin (1974) kehysanalyttisen näkökulman pohjalle. Goffman kehitti kehysanalyysin alun perin sosiologian tutkimusalaan, mutta myöhemmin kehysanalyysia on sovellettu myös mediatutkimuksessa.

Goffmanin tutkimuksen ytimessä olivat vuorovaikutustilanteet ja niiden rakentuminen. Lyhyesti voisi sanoa, että Goffmanin kehysanalyysissä kyse on kokemuksen virran jäsentämisestä mielekkäästi (Karvonen 2000, 79). Kehysanalyysissä Goffman oli kiinnostunut sosiaalisista situaatioista ja siitä millainen sosiaalinen tapahtuma kulloinkin on tapahtumassa. Teoreetikkona Goffman ei pelkästään kysynyt 'mitä todellisuus on?', vaan Goffman käänsi kysymykseksi 'minkälaisissa olosuhteissa ajattelemme asioiden olevan todellisia?'. (Puroila 2002, 22–29).

Goffmanin situaatio-käsitteeseen viittaa myös viestinnän tutkija Erkki Karvonen. Karvosen mukaan Goffmanin peruslähtökohtana on symbolisen interaktionismin käsite 'tilannemääritelmä' (eng. definition of situation). Kyse on siitä, että sosiaalisessa tilanteessa eteemme tulee aina kysymys 'mitä tässä on meneillään?'. Jotta pääsemme perille tapahtumasta, meidän täytyy olla perillä tilanteen luonteesta. Se millaisen tulkinnan teemme tapahtuneesta, johtuu siitä millaista tulkintakehikkoa käytämme. Joudumme myös punnitsemaan, onko käyttämämme tulkintakehikko oikea tilanteeseen nähden. (Karvonen 2000, 79.)

Aina emme onnistu oikean tulkintakehikon valinnassa. "Väärän" tulkintakehikon käyttäminen voi johtaa sosiaalisessa kanssakäymisessä väärinymmärrykseen. Tästä voisi olla esimerkki vaikkapa huumorin käyttämisestä sopimattomassa tilanteessa. Olemme esimerkiksi tulkinneet, että keskustelukumppanimme vitsailee, vaikkei hän vitsailekaan. Tällöin pyrimme lähes automaattisesti korjaamaan tulkintakehikkoa sopivampaan suuntaan ja vieläpä siten, ettei

keskustelukumppanimme huomaisi sitä. Hallin mukaan (2003, 89) toinen ihminen ei voi koskaan ymmärtää täysin sanomaamme tai tavoita sanojemme kaikkia vivahteita. Kaikki ilmaistu muuttuu, kun viestinnän toinen osapuoli omaksuu, tulkitsee tai kääntää sanomaamme oman tulkintakehyksensä mukaisesti (em).

Eri tutkijat sijoittavat Erving Goffmanin kehysanalyysin eri tieteenfilosofisiin koulukuntiin. Goffmanin voidaan katsoa liittyvän liittyvän taustaltaan symboliseen interaktionismiin (Karvonen 2000, 79.) Symbolisessa interaktionismissa korostetaan ihmisen toiminnan symbolista ja sosiaalista luonnetta. Interaktionistinen perinne tarkastelee yksilöiden välitöntä vuorovaikutusta, eikä niinkään keskity yhteiskunnan rakenteisiin ja instituutioihin. (Sosiaalipsykologian peruskurssi, Tampereen yliopisto, hakupäivä 23.5.2016). Goffmanin kehysanalyttistä lähestymistapaa ei kuitenkaan ole helppo paikantaa pelkästään yhteen tieteenfilosofiseen suuntaukseen. Goffmanin teoretisoimisesta kiinnostunut tutkija joutuu sijoittamaan itsensä ristiriitaisin tulkintoihin, sillä Goffmanin tuotantoa voi tulkita monenkirjavasti (Puroila 2002, 7).

Vaikuttaa siltä, että Goffmanille on jossain määrin objektiivinen, yksilöllisistä intentioista riippumaton todellisuus. Näin ollen goffmanilaisittain tarkasteltuna esimerkiksi tulipalo on tulipalo, eikä tulkinta tulipalosta vaikkapa "leikkinä" muuta sitä. Myös sosiaalisessa elämässä Goffman näkee olevan faktoja, joilla on yksilöllinen luonne. Samaan aikaan Goffmanin näkemyksen mukaan voidaan ajatella, että yksilö myös subjektiivisesti tulkitsee ympärillä olevaa objektiivisesti määrittynyttä maailmaa. Lyhyesti sanottuna: Goffmanin maailmassa on siis sekä objektiivinen että subjektiivinen ulottuvuus. Goffmanin voidaan katsoa sijoittuvan *ontologista realismia* edustavien olettamusten kautta lähelle *positivistista tieteenfilosofiaa*. (Puroila, 2002, 122–123.)

Ontologisen realismin mukaan on olemassa ihmismielestä ja -kielestä sekä havainnoista, käsitteistä ja teorioista suurelta osin riippumaton maailma (Pihlström 2014, Realismi ja idealismi, hakupäivä 23.5.2016). Positivistinen tieteenfilosofia liitetäänkin usein kvantitatiivisiin tutkimusmenetelmiin (Puroila 2002, 132). Goffmanin voidaan kuitenkin katsoa edustavansa kehysanalyysillään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta. Näin ollen Goffman sijoittuisi vastakkaisinakin pidettyjen tieteenfilosofisten suuntausten, *positivismin* ja *konstruktivismin* väliselle keskitielle. Positivisteille objektiivinen todellisuus on yksi, jakamaton, kun Goffmanille todellisuus on moniulotteinen. (Puroila 2002, 121–122, 132.) Goffmanin kehysanalyysi on

tieteenfilosofiselta taustaltaan siis monimuotoinen. Se voidaan paikantaa jonnekin interaktionalismin, strukturalismin ja konstruktivismien välille (Ryynänen 2009, 61.)

Tämän tutkielman tieteenfilosofinen suuntaus sijoittuu lähemmäs konstruktivismia kuin positivismia. Tutkielmani lähtökohtana on sosiaalisen konstruktionismin ajatus siitä, että kaikki todellisuudessa on ihmisen rakentamaa. Tässä tieteenfilosofisessa suuntauksessa ajatellaan myös, että tieto, todellisuus ja sen rakenteet muodostuvat sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa. Tekstit eivät siis pelkästään heijasta maailmaa, vaan niiden nähdään aktiivisesti vaikuttavan itseemme ja maailmaa koskevien käsityksen muodostumisessa (Lehtola 1997, 23). Journalismin teoriassa onkin 1970-luvulta lähtien korostettu median konstruktivistista luonnetta eli sitä, että media tuottaa todellisuutta määrittelemällä aiheet, näkökulmat ja käsittelytavat, jotka nostetaan julkisuuteen (Herkman 2009, 45).

Goffman painotti tutkimuksissaan kokemuksen situationaalista luonnetta. Goffmanin mukaan ihmisen kokemusta voidaan analysoida analysoimalla tilannetta, johon kokemus on kiinnittynyt. Ihmiset kohtaavat päivittäin kuitenkin tilanteita, joissa he ovat joko sivustaseuraajia tai he osallistuvat tapahtumiin ainoastaan välillisesti. Välillisenä osallistumista voidaan pitää, kun ihminen osallistuu vuorovaikutustilanteeseen esimerkiksi tiedotusvälineen kautta. Tällöin kyse ei ole kohdentuneesta vuorovaikutuksesta, mutta siitä huolimatta ihmisille syntyy kokemus siitä, mitä on tapahtumassa. Tapahtumia siis tulkitaan ja koetaan myös muissakin tilanteissa, kuin kasvokkaisten vuorovaikutuksen tilanteessa. (Puroila 2002, 37.)

Tähän välillisen vuorovaikutustilanteen tutkimiseen myös oma pro gradu -tutkielmani sijoittuu. Vaikka Goffmanin omat tutkimukset keskittyivät kasvokkaisten vuorovaikutustilanteiden tutkimiseen, on kehysanalyysiä mahdollista soveltaa myös vuorovaikutustilanteiden analysointiin, joissa varsinaista kasvokkaista kohtaamista ei tapahdu, esimerkiksi mediaesitysten analysointiin. Kehysanalyysin avulla on mahdollista tulkita siis paitsi kasvokkaista vuorovaikutusta, myös epäsuorempia vuorovaikutustilanteita. Metodina se sopii myös media-aineistojen analysointiin, kuten kuvan, tekstin sekä tarvittaessa niiden suhteiden analysointiin (Ryynänen 2009, 59).

Mediatutkimukseen soveltaessa kehysanalyysissä tutkimuksen kohteena on se, minkä suuremman ilmiön, asian tai tarinan osaksi uutisen tai muun mediatekstin tapahtuma kerrotaan. Kehysanalyysissä ollaan kiinnostuneita laajemmasta kontekstista, johon tutkimusaihe sidotaan. Omassa pro gradu -tutkielmassani tutkin kehysanalyysiä soveltaen,

millaisia sosiokulttuurisia kehyksiä Helsingin Sanomien Lappi-utisoinnista on löydettävissä. Analyysini kohteena ovat yhtä lailla konteksti, vuorovaikutus kuin puheen sisältö (vrt. Puroila 2002, 156).

Huomionarvoista on, että kehysanalyttisellä tavalla voidaan viitata myös hyvin käytännönläheisellä tavalla toimitukselliseen työtapaan. Toimittajat tekevät kirjoittaessaan artikkeleita jatkuvasti *valintoja*. He nostavat toisia asioita esille toisten jäädessä mainitsematta. Mediatutkimuksen termein he *kehystävät* aihetta valitsemalla sanoja, kuvia ja näkökulmia. (Seppänen & Väliverronen 2012, 90.) Kielen käyttäjät, tässä tapauksessa siis toimittajat, eivät välttämättä rakenna versioita todellisuudesta tietoisesti. Versiot ilmaantuvat, kun ilmiötä yritetään tehdä ymmärrettäväksi (Valtonen 1999, 97).

Toimituksissa tehdään siis valintoja, joiden seurauksena toiset tahot saavat enemmän palstatilaa ja medianäkyvyyttä kuin toiset. Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut siitä kysymyksestä, keille toimijoille Helsingin Sanomat antaa puheenvuoroja, kenet päästetään ääneen puhuttaessa Suomen Lapista. Mediat eivät nimittäin ole pelkkiä julkisen keskustelun alustoja. Ne rakentavat keskustelulle omat kehyksensä valikoidessaan keskustelun osanottajat ja ohjaavat keskustelun suuntaa kuvillaan ja tulkinnoillaan. (Väliverronen 1996, 16.) Media on siten myös määrittelykamppailujen kenttä, jossa monet eri toimijat kilpailevat siitä, kenen todellisuus voittaa (Seppänen & Väliverronen 2012, 10).

Huomionarvoista on myös, etten tässä tutkimuksessa aio niinkään keskustella itse väitteiden tai uutisten paikkaansapitävyydestä. Faircloughin mukaan representaatioiden valtasuhteita on mahdollista analysoida kajoamatta väitteiden (faktojen) totuudellisuuden arvoon. Toisaalta Fairclough muistuttaa, ettei kriittinen analyysi voi täysin sivuuttaa valheellisiin ideologisiin oletuksiin tai vääristelyyn liittyviä kysymyksiä (1997, 26). Tässä tutkimuksessa fokus tulee kuitenkin enemmän olemaan valtasuhteiden representaatioissa, ei niiden totuusarvossa.

Avaan lyhyesti seuraavaksi representaatiotutkimuksen lähtökohtia. Kuten aiemmin jo kirjoitin, on tässä tutkielmassa tutkimusmetodina kehysanalyysi. Sen avulla voidaan tutkia kulttuurisia representaatioita, tässä tapauksessa mediaesityksiä. Representaatiotutkimuksen avulla pohditaan sitä millä tavoin media tuottaa ja esittää todellisuutta. Representaation termi on peräisin latinan sanasta *repraesentatio*, jonka kantasanalla *repraesentare* on kaksi päämerkitystä: (1) kuvailla mielessään, asettaa silmien eteen, havainnollistaa tai kuvailla, ja (2) tehdä heti tai toteuttaa. Representaation käsitteellä voidaan tarkoittaa kontekstista riippuen

esimerkiksi kuvaamista, edustamista, esittämistä, merkitsemistä, havainnollistamista ja epäsuoraa, välineellistä ilmentämistä. (Knuutila & Lehtinen 2010, 10.)

Representaation käsitteellä voidaan tarkoittaa myös jonkin asian tai ajatuksen esittämistä sanallisten, äänellisten tai kuvallisten merkkien avulla. Jokin tehdään uudelleen läsnä olevaksi. Representaatio viittaa myös sekä prosessiin, että lopputulokseen. Mediaesitys saattaa koostua useista eri representaatioista. (Seppänen & Välvirronen 2012, 92.) Representaatio sekä esittää, että edustaa jotakin, joka kuitenkin on olemassa ja saa merkityksensä vain representaatioiden kautta (Ojajärvi 1999, 173). Representoiminen edellyttää, että representoiva ja representoitu eroavat toisistaan (Lehtonen 1997, 13.)

Tässä tutkimuksessa lähestyn representaation käsitettä sen *esittävän* funktion kautta. Lähtökohtani on, että uutiset esittävät yhteiskuntaa, maailmaa. Mediaesitykset eli esimerkiksi lehtiartikkelit ovat siis rakennettuja esityksiä, representaatioita, jotka ovat syntyneet pitkän valintaprosessin seurauksena. Toimittaja tuottaa kuvaukset aina jostakin tietystä näkökulmasta, sillä vaikka sanomalehdessä pyritään asioiden neutraaliin ja objektiiviseen tapaan ilmaista asioita, kielelliset valinnat ovat aina todellisuuden representaatioita. Huomionarvoista on myös se, että representaatiot, todellisuuden esitystavat eivät ole viattomia tai neutraaleja kohteisiinsa nähden.

Tämä tutkielma on mediatutkimusta Lappi-representaatioista, mutta on syytä huomioida, että media ei ole ainoa kanava, joka tuottaa representaatiota Lapista. Lapista representaatioita ovat tuottaneet myös esimerkiksi taiteilijat. Veli-Pekka Lehtola on tutkinut Lapin kirjallisuutta vuosilta 1920–1944 ja lappilaisen identiteetin rakentumista aikakauden kirjallisuudessa. Lehtola (1997, 10) esittää, että lappilainen identiteetti voimistui 1900-luvun alussa. Tämän näkemyksen mukaan suomalais—lappilaisen identiteetin juuret ovat suomalaisessa kulttuurissa, mutta identiteetti sai vaikutteita myös saamelaisesta kulttuurista. Lappilainen ominaislaatu syntyi tietynlaisen erilaisuuden kokemisesta (Lehtola 1997, 21). Tässä yhteydessä Lehtola puhuu siis suomalaisista talonpojista, jotka muuttivat Lappiin ja alkoivat asuttaa Lappia. Hän ei siis puhu saamelaisen identiteetin synnystä. Voidaankin ajatella, että kulloinkin tarkastelussa olevan sosiaalisen ryhmän identiteetti muodostuu suhteessa johonkin toiseen ryhmään (Paasi 1986, 34). Alueiden asukkaiden alueellisella identiteetillä tai aluetietoisuudella voidaan viitata siihen, miten alueen asukkaat tuntevat kuuluvansa jollekin alueelle, miten sen erityisluonne ja ominaisuudet tunnistetaan ja miten tunnistetaan yhteenkuuluvuutta alueen asukkaiden kanssa.

Alueen identiteetti muodostuu erilaisista kollektiivisista käytännöistä, muun muassa yhteisöllisistä instituutioista, symbolijärjestelmistä ja arvoista sekä normeista. Nämä käytännöt voivat olla peräisin sekä alueen sisältä että sen ulkopuolelta. Esimerkiksi murre ja maakuntatasoon liittyvät symbolisoinnit (kuten vaakunat) ovat osa aluetietoisuutta (Paasi 1986, 3, 42—43.)

Kirjallisuudesta käsin tarkasteltuna kiintoisaa on myös se, että valtaosa Lapin kuvauksista 1900-luvulle saakka oli ulkopuolisten kirjailijoiden tekemiä. Ensimmäinen Lapin ja saamelaisten kuvauksena pidetään Tacituksen lyhyttä luonnehdintaa kaukaisesta fenni-kansasta teoksessa *Germania* (98 jKr.). Tarinassa yhdistyivät todellisuuspohjaiset yksityiskohdat ja myytinomainen tarina kansasta, joka oli erilainen kuin ”me”. Se myös esitti kaukaisen, terveet elämäntavat omaavan kansan vastakohtana oman kulttuurin, roomalaisen imperiumin, rappiolle. (Lehtola 1997, 48; 1982, 37) Lehtola esittää, että jo tuo ensimmäinen kuvaus Lapista ja saamelaisuudesta on pitänyt sisällään Lapin kirjallisuuden perusluonteen. Toisaalta tämän kaltaisessa kuvauksessa voidaan nähdä piirteitä koloniaalisesta vallankäytöstä. Siinä juuri kirjallisuus ja filosofia ovat toimineet lännelle koloniaalisen laajenemisen välineenä. (Morton 2007, 41.)

Valitsemallani tutkimusmetodilla on omat heikkoutensa. Kun lähestyn tutkimusaiheeni laadullisen kehysanalyysin keinoin ja subjektiivisella otteella, eivät tutkimustulokseni ole laajasti yleistettävissä. Kun yhteiskuntaa lähestytään subjektiivisella tasolla, ei tutkimustuloksia voida osoittaa objektiivisesti tosiksi, eikä niiden luotettavuutta voida vakuuttaa varmoin todistein. Konstruktiivisin keinoin tuotettu tieto on altista uusille merkityksenannoille, tulkintoille ja kyselevälle ihmettelylelle. Tällä tavoin tuotetun tiedon uutuusarvo on aina koetuksella. Yhteiskuntateorioissa onkin enemmänkin kyse mahdollisuuksista, todennäköisyyksistä ja suuntaa antavista päätelmistä kuin varmoista totuuksista. (Ahponen 2001, 13, 17.) Toisaalta ei ole olemassa yksiselitteistä todellisuutta, jota tutkimus saati journalismi heijastaisi. Tutkimustulokset ovatkin tämän kaltaisissa tutkielmissa aina tutkijan tulkintoja. (Helle 2009, 95.)

Tutkielman luotettavuutta pyrin parantamaan avaamalla tarkasti tutkielman etenemisen ja pohtimalla omaa suhdettani tutkimusaineistoon. Mahdollisimman läpinäkyvällä tutkimusotteella tarkoitukseni on parantaa tutkimuksen luotettavuutta ja antaa lukijalle mahdollisuus arvioida tutkimuksen luotettavuutta.

Kuten jo mainitsin, olen siis työskennellyt viime vuosina erityisesti Ylellä. Olisin voinut valita tutkimusaineistokseni myös Ylen tuottamat mediaesitykset, mutta omasta työhistoriastani ja asemastani johtuen ajattelin, että jonkinlainen etäisyys aineistoon olisi hyvä olla. En ole työskennellyt Helsingin Sanomien toimituksessa. Kuvittelen siis asemoituvani tutkijana jonnekin Helsingin Sanomien lukijan ja ammattitoimittajan välille. Katson artikkeleita tietyllä tapaa ulkopuolisen silmin, mutta samaan aikaan ammattitoimittajan silmin. Toimittajataustani voi aiheuttaa sen, että olen sokea tietyille havainnoille, mutta toisaalta se auttaa minua ymmärtämään tutkimuskohdettani mahdollisesti jopa syvemmällä tasolla.

Tutkielmani aineistona toimii Helsingin Sanomien Lappi-uutisointi kuukauden ajalta aikaväliltä 22.9.–21.10.2014. Ajankohdan olen valinnut tutkielmaani sattumanvaraisesti, sillä tutkimusasetelmastani johtuen en tietoisesti halunnut keskittyä mihinkään tiettyyn uutistapahtumaan. Halusin valita tutkimusaineiston, josta minulla ei ollut minkäänlaista ennako-oletusta esimerkiksi aihealueiden osalta. Analyysi oli alusta loppuun matka tuntemattomaan. Tavoitteeni oli satunnaisella otannalla päästä paremmin käsiksi Lappi-puheen yleiseen tasoon ilman, että tietty aihe ohjaisi tutkimusta. Syksy 2014 valikoitui ajankohdaksi, koska aloitin graduni työstämisen tuohon aikaan. Tarkoitukseni on ollut ottaa tutkimukseen mahdollisimman tuore aineisto.

Aineiston olen koonnut käyttämällä Helsingin Sanomien sähköistä arkistoa. Artikkeleita olen hakenut käyttämällä seuraavia kantasanoja ja niiden muunnoksia: Lappi, saame ja Lapin kuntien nimet (lista Lapin kunnista, ks. Lapin liitto, Lapin kunnat, luettu 23.3.2016). Uutiskategoria, pelkkä otsikko tai juttutyyppe ei ole ohjannut minua aineiston rajaamisessa. Olen koonnut aineiston aihe edellä eli aineistoon sisältyvät kaikki ajankohdan sisään mahtuvat artikkelit, joissa käsitellään Suomen Lappia tai saamelaisuutta. Olen rajannut aineiston ulkopuolelle urheilu-uutiset, kuolinilmoitukset ja toimituksen ulkopuolisen mainosmateriaalin. Aineistossa ovat mukana pääkirjoitukset ja artikkelit, mielipidekirjoitukset, uutiset (pl. urheilu) viikonvaihte-liite sekä muut toimitukselliset liitteet.

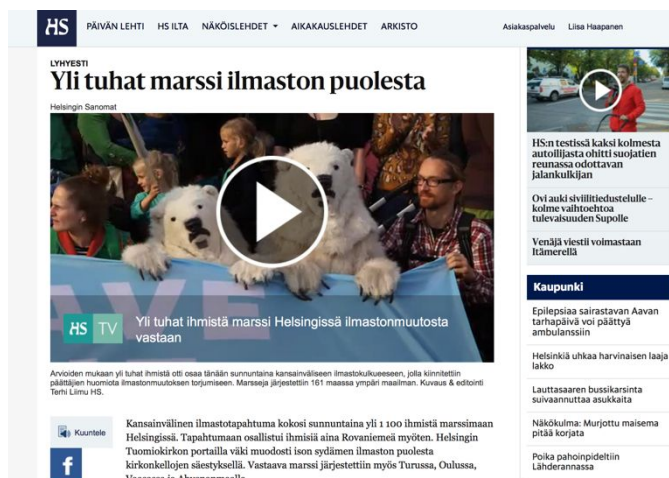
Syys–lokakuussa 2014 Helsingin Sanomat käsitteli Suomen Lappia tai saamelaisuutta yhteensä 70 kertaa. Näistä artikkeleista 25:ssä Suomen Lappia käsitellään keskeisesti. Muissa aineistoni artikkeleissa (45 kpl) Lappia tai saamelaisuutta sivutaan, mutta näissä artikkeleissa Lapin asiat tai lappilaisuus eivät ole artikkelin keskiössä. Tähän kategoriaan kuuluu esimerkiksi artikkeleita,

joissa jutun näkökulma on koko Suomea kattava. Lappi nousee artikkeleissa esille esimerkiksi tilastomerkintänä.

Tutkimusaineistoni on varsin kirjava. Aiheiden kirjo on laaja. Lisäksi juttutyyppejen osalta on vaihtelevuutta. Aineistossa on esimerkiksi lyhyitä uutisia, joissa ei ole kuvaa. Lisäksi aineistossa on laajempia uutisartikkeleita ja joitakin laajempia henkilöhaastatteluja, kuten lappilaisten taiteilijoiden tai heidän työhönsä liittyviä haastatteluja.

Tarkemmin sanoen tutkin Helsingin Sanomien printtilehteä sähköisen näköislehden avulla. Tutkimukseni ulkopuolelle rajautuu Helsingin Sanomien digilehti. Voisi sanoa, että printtilehti (tässä tapauksessa digitaalinen näköislehti) ja Helsingin Sanomien digilehti ovat oikeastaan kaksi eri tuotetta. Sisällöltään ne ovat suurin piirtein samanlaisia, mutta ulkoasultaan ne poikkeavat toisistaan merkittävästi. Merkittävin ero on taitossa. (ks. kuvat 1 ja 2.)

The image shows a screenshot of the Helsingin Sanomien digilehti (digital newspaper) interface. The main headline is "Yli tuhat marssi ilmaston puolesta" (Over a thousand marched for the climate). Below the headline is a video player showing a group of people, including children, holding a large white polar bear mascot. The video player has a play button in the center. To the right of the main article, there are several smaller news snippets with play buttons, indicating video content. The interface includes a navigation bar at the top with options like "PÄIVÄN LEHTI", "HS ILTA", "NÄKÖISLEHDET", "AIKAKAUSLEHDET", and "ARKISTO". There is also a user profile section for "Asiakaspalvelu" and "Liisa Haapanen". The main article text below the video player reads: "Kansainvälinen ilmastotapahtuma kokosi sunnuntaina yli 1 100 ihmistä marssimaan Helsingissä. Tapahtumaan osallistui ihmisiä aina Rovaniemeltä myöten. Helsingin Tuomiokirkon portailla väki muodosti ison sydämen ilmaston puolesta kirkonkellojen säestyksellä. Vastaava marssi järjestettiin myös Turussa, Oulussa, Vaasassa ja Åboonormaalilla." There are social media sharing icons for Kuuntele and Facebook.

Kuva 1. Uutinen Helsingin Sanomien digilehdestä.

Kuva 2. Sama uutinen HS:n näköislehdestä.

Suurin ero Helsingin Sanomien digilehden ja printtilehden välillä tuleekin esille kuvissa; digilehdessä saatetaan käyttää kuvituksena myös uutisvideoita. Pääkuvat ovat digilehdessä myös saman kokoisia johtuen erilaisesta julkaisualustasta. Haluan tutkia painettua lehteä, sillä minua kiinnostaa tutkia myös kuvan ja tekstin suhdetta. Miksi jotkin uutiset kuvitetaan monen palstan kokoisilla kuvilla, jotkin pienemmällä, joissakin ei ole kuvaa ollenkaan?

Artikkelien kuvituksen otan tekstin lisäksi huomioon niiden artikkeleiden osalta, jotka on kuvitettu. Mielestäni pelkän tekstin tutkiminen ei tässä tapauksessa olisi relevanttia, sillä uutisaukeamalla enemmän palstatilaa ja näkyvyyttä saavat kuvitetut artikkelit. Tähän viittaa myös Norman Fairclough (1997, 29). Kuvan voimaa ei tulisi väheksyä uutisoinnin yhteydessä, kuten esimerkiksi Ruanda-utisointi vuodelta 1994 osoittaa. Faircloughin mukaan Ruanda oli "hyvää tv-ohjelmaa" siksi, koska inhimillisestä kärsimyksestä oli tarjolla hyvää kuvallista materiaalia (1997, 10).

Väitän, että joissakin tapauksissa uutiskuvan merkitys voi nousta jopa tekstiä suuremmaksi. Mieleeni tulee Ruanda-utisointiä tuoreempi esimerkki vuodelta 2001. Mitä ajattelisimme 9.11. 2011 sattuneesta terrori-iskusta, jos emme olisi nähneet tornien romahtamista kuvan muodossa televisioruudusta?

Entä miksi olen valinnut aineistokseni juuri Helsingin Sanomat? Painavin syy on se, että Helsingin Sanomilla on suomalaisista lehdistä ylivoimaisesti suurin levikki, vaikka se onkin viime vuosina laskenut (ks. taulukko 1). Lehden levikki vuonna 2014 oli 285 223. Seuraavaksi suurin levikki samana vuonna oli Ilta-Sanomilla, 110 226. Kolmanneksi suurin levikki oli

Aamulehdellä, 106 842. (Suomen 10 suurinta lehteä vuoden levikin mukaan, 2014.) Tietyllä tapaa Helsingin Sanomilla voisi sanoa olevan kaksoisroolin. Se on sekä pääkaupunkiseudun "maakuntalehti" että sitä luetaan myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Lehden tuottamat representaatiot tavoittavat yleisöä ympäri Suomen.

Taulukko 1. Helsingin Sanomien levikkikehitys vuosina 2002 - 2014. Lähde: Levikin tarkastus Oy, Sanomalehtien liitto.

Vaikka Helsingin Sanomien levikki on ollut viime vuosina kasvussa, on lehti silti onnistunut säilyttämään asemansa valtakunnan ykköslehtenä, jos mittarina pidetään levikkilukuja.

Historiallisessa kontekstissa Helsingin Sanomilla on ollut vieläkin merkittävämpi asema. Esimerkiksi 1980-luvun alussa lehti tavoitti päivittäin yli miljoona suomalaista. (Klemola 1981, 10.) Edelleen lehti tavoittaa laajan yleisön Suomessa. Lehden itsensä mukaan se tavoittaa tänä päivänä yli kaksi miljoonaa lukijaa viikotasolla. Se on edelleen ylivoimaisesti suurin tilattava lehti Suomessa (Valtavaara, M. 2015, Helsingin Sanomat, luettu 7.11.2016.) Päivittäisillä lukijamäärillä Helsingin Sanomat käyttää valtaosan yhteiskunnassa valtakunnan ykköslehtenä. Helsingin Sanomia luetaan erityisesti pääkaupunkiseudulla, jossa yhteiskunnan vaikuttavin

päätöksenteosta on keskittynyt. Helsingin Sanomia voidaan pitää päättäjien ja vallankäyttäjien ykköslehtenä. (Klemola 1981, 10.)

Analysoin aineistosta sekä kirjoitettua tekstiä että kuvia. Jaoin analyysikysymykset kahteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastelin aineistostani sitä millaisissa asiayhteyksissä Lapista kirjoitetaan ja kuka pääsee artikkeleissa ääneen.

Ensimmäisen analyysivaiheen kysymykseni ovat:

1. Kuka artikkeleissa ja mielipidesivustoilla puhuu? Kuka ei puhu?
2. Kuka esiintyy artikkeleiden kuvituksissa?
3. Millaiset aihealueet on kuvitettu?
4. Mitä asioita Lappi-uutiset käsittelevät?
5. Mitkä asiat uutisissa on nostettu kärkeen/ ensisijaiseksi?
6. Millaisissa asiayhteyksissä Lapista uutisoidaan?

Toisessa analyysin vaiheessa lähestyin aineistoa tarkemmin. Toisen vaiheen kysymykseni ovat:

1. Mihin keskusteluihin Lappi-artikkelit liittyvät?
2. Mistä ei puhuta? Mitä näkökulmia jätetään käsittelemättä?
3. Millaisia kehyksiä kuvien kautta rakennetaan?

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa en tehnyt vielä tulkintoja tekstistä, vaan purin artikkeleita eri osiin. Tulkintaan siirryin vasta analyysin toisessa vaiheessa, jolloin ensimmäisen analyysivaiheen tuloksista pyrin muodostamaan kokonaisuuksia väitelukuja varten. Toisen analyysivaiheen kysymysten avulla olen muodostanut tutkimustulokseni, eli kaksi erilaista kehystä (ks. luvut 3 ja 4): periferian kehys ja edelläkävijyyden kehys.

2 Periferian kehys

Rajat ovat sopimuksenvaraisia jakolinjoja, jotka ovat samanaikaisesti sosiaalisia, kulttuurisia ja psyykkisiä (Brah 2007, 89).

Aineistoni perusteella väitän, että Helsingin Sanomien Lappi-utisoinnista on löydettävissä *periferian kehys*. Periferian kehys representoi Lapista kuvaa *toiseuden* kautta. Lappi on jotain toista suhteessa etelään, jonkinlainen vastinpari. Lappi reseroituu periferian kehyksessä myös rajaseutuna: niin sosiaalisena, kulttuurisena kuin psyykkisenä rajaseutuna.

Periferian kehys nousee aineistostani kaikkein hallitsevimpana kehysenä. Olen laskenut siihen kuuluvaksi yhteensä 51 artikkelia (yhteensä aineistossa on 70 artikkelia). Konkreettisesti periferian kehys näkyy haastateltavien valinnoissa, artikkeliin valittujen kuvien ja juttuun rakentuvien näkökulmien kautta. Periferian kehyksessä Lappia representoidaan niukan palvelutason alueena, turvattomana alueena, sekä poikkeuksellisten sääolosuhteiden ilmenemispaikkana. Periferian kehukseen liittyy myös Lappia eksotisoiva representaatio. Käyn seuraavaksi läpi esimerkkiartikkelien avulla miten periferian kehys aineistossani representoituu. Juttutyypiltään esimerkit ovat uutisartikkeleita, mielipidetekstejä ja kulttuurikritiikkejä.

2.1. Lappi Etelä-Suomen vastinparina

Aineistossani nousee esille yhteensä 12 artikkelia, jotka käsittelevät Lapin palvelutasoa. Yhteistä näille artikkeleille on, että niissä Lapista piiryy alue, jossa on Etelä-Suomea niukemmin palveluita. Artikkeleille on myös tyypillistä, että Lappia ja Etelä-Suomea verrataan toisiinsa: niistä muodostuu jonkinlainen vastinpari. Palvelutasoa käsittelevistä artikkeleista määrällisesti eniten esimerkkejä nousee sosiaali- ja terveyspalveluista, joten keskityn aluksi niihin.

Kahden sivun mittaisessa, kotimaan uutisaukeamalla julkaistussa uutisartikkelissa "Kuntien sosiaali- ja terveysmenoissa isot erot" (HS 23.9.2014) vertaillaan Suomen kuntien rahankäyttöä sosiaali- ja terveyspalveluihin. Artikkelin mukaan eniten rahaa käytetään Pelkosenniemellä Lapissa ja vähiten Lumijoella Pohjois-Pohjanmaalla (kuva 3). Periferian kehys ilmenee artikkelissa siinä miten paljon Lapin tilannetta artikkelissa käsitellään. Pelkosenniemen kunnan tilanne tuodaan artikkelissa ilmi heti ingressissä pääotsikon jälkeen, mutta leipätekstissä

Pelkosenniemen kunnan tilannetta ei tarkastella enempää. Esimerkiksi syitä suurempaan rahankäyttöön tai sen vaikutuksia kunnan terveydenhoidon tasoon ei arvioida. Myöskään yhtään haastateltavaa ei ole Pelkosenniemeltä tai muualta Lapista. Näistä ratkaisuisista johtuen artikkeliin syntyy myös ristiriita: Pelkosenniemen kunta saa ingressinoston vuoksi paljon näkyvyyttä, mutta varsinaisesti kunnan tilanne jää journalistisesti tarkemmin käsittelemättä. Artikkelissa käsitellään sen sijaan Keravan ja Lumijoen kuntien tilanteita. Näistä kunnista on valittu artikkeliin myös haastateltavia.

Kuntien sosiaali- ja terveystaloudessa

Palvelutarpeisiin suhteutettuna vähiten rahaa käytettiin Lumijoella, eniten Pelkosenniemellä

Marjukka Liiten HS

KUNNAT käyttivät varsin vaihtelevasti rahaa sosiaali- ja terveyspalveluihin, käy ilmi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) maanantaina julkaisemista tilastoista, jotka ovat vuodelta 2012.

Kun kuntien sosiaali- ja terveydenhuoltoon käyttämät menot suhteutetaan väestön palvelutarpeisiin, kuten sairastavuuteen, vähiten rahaa käytti Oulun lähellä sijaitseva Lumijoki ja eniten Pelkosenniemi Lapissa.

Palvelutarpeiden laskennassa on otettu huomioon esimerkiksi väestön ikärakenne, kuten vanhuksen osuus, sukupolirakenne, sairastavuus ja sosioekonominen rakenne.

LUMIJOKI käytti sosiaali- ja terveysmenoihin 28 prosenttia keskimääräistä vähemmän ja Pelkosenniemi 65 prosenttia keskimääräistä enemmän vuonna 2012. Keskimäärin kunnilta kului so-

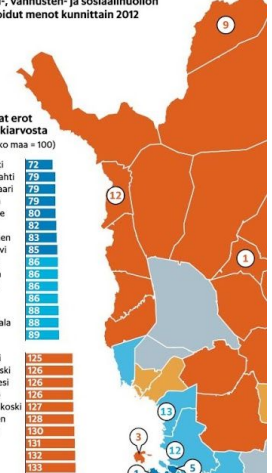
isot erot

Lumijoella pienimmät sosiaali- ja terveystaloudessa

Terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvevakioidut menot kunnittain 2012

Suurimmat erot maan keskiarvosta
Indeksi (koko maa = 100)

1. Lumijoki	72
2. Kontiolahti	73
3. Taipalsaari	73
4. Liminka	79
5. Kempele	80
6. Lempi	82
7. Pornainen	83
8. Polvijärvi	85
9. Ylöjärvi	86
10. Pirkkala	86
11. Kerava	86
12. Oulu	86
13. Ii	88
14. Kangasala	88
15. Nokia	89
15. Ruovesi	125
14. Enonkoski	126
13. Heinävesi	126
12. Muonio	126
11. Kannonkoski	127
10. Kaskinen	128
9. Utsjoki	130
8. Hänkä	131
7. Salla	132
6. Juuka	133

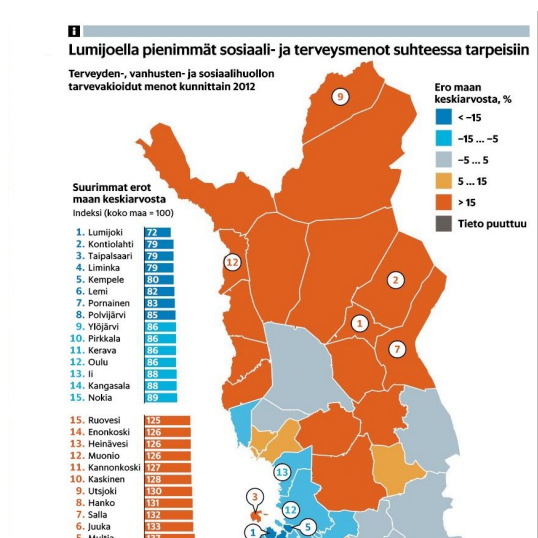
Kuva 3. Kuntien sote-menoja käsittelevässä uutisen pääkuva (23.9.2014) on otettu Keravalla Uudellamaalla. Lapissa sijaitseva Pelkosenniemen kunta mainitaan jutun ingressissä ja jutun karttagrafiikassa.

Artikkelissa on yhteensä neljä haastateltavaa: Keravan sosiaali- ja terveysjohtaja, Lumijoen perusturvajohtaja, hammaslääkärissä Keravalla vieraileva asiakas ja THL:n tutkija. Se, ettei haastateltavia ole Lapista, vaikuttaa näkökulmaan joka Lapista artikkelissa rakentuu. Haastateltavat pääsevät artikkelissa kertomaan oman näkemyksensä siitä, miten hyvin sosiaali- ja terveyspalveluiden taso tai saatavuus omassa kunnassa toteutuu. Esimerkiksi Lumijoen perusturvajohtajalta kysytään, että saavatko Lumijoella asukkaat ylipäänsä terveyspalveluita, koska kunta käyttää niihin suhteessa vähiten rahaa koko Suomessa. Samalla Lumijoen kunnan edustaja pääsee kertomaan oman näkökulmansa kuntansa tilanteeseen.

“Ehottomasti!” vastaa perusturvajohtaja Marja-Leena Lehtopuu kysymykseen, saavatko Lumijoen asukkaat ylipäänsä sosiaali- ja terveyspalveluita, kun rahaa menee niihin suhteessa vähiten koko Suomessa. (Liiten HS, 23.9.2014)

Terveyspalveluiden laadukkuutta arvioi myös Keravan hammaslääkärissä vierailut asiakas, Khattab Al-Mosawl. Hän sanoo, ettei “palveluita tarvitse kauaa odottaa”. Lisäksi artikkelin kirjoittaneen toimittajan mukaan Keravan hammaslääkärin vastaanotolla on “ainakin maanantaina tyytyväisiä asiakkaita”. Jutusta ei kuitenkaan käy ilmi, onko kyseessä toimittajan oma johtopäätös, vai onko hän haastatellut useampia hammaslääkärin asiakkaita. Joka tapauksessa artikkelissa ääneen pääsevän asiakkaan viesti on positiivinen: palvelut toimivat. Tukea lehteen haastatellun asiakkaan näkemykselle tulee myös toimittajan lisähuomautuksesta, jonka mukaan hammaslääkärissä on useampiakin tyytyväisiä asiakkaita. Artikkelin mukaan siis sekä Lumijoella että Keravalla terveyspalvelut ovat ainakin jossain määrin kunnossa. Koska haastateltavia ei ole Pelkosenniemen kunnasta, ei tämän kunnan terveydenhoidon tasosta voi artikkelin perusteella sanoa mitään.

Myös jutun kuvitus kehystää Lappia periferian kautta. Artikkelin pääkuvaksi on valittu Keravalla otettu valokuva hammaslääkärin vastaanotolta. Lisäksi artikkelissa on karttagraafiikka ja tilasto (kuva 4), jossa Suomen eri kunnat on laitettu järjestykseen sen mukaan kuinka paljon ne poikkeavat terveyskuluissaan maan keskiarvosta. Grafiikassa Pelkosenniemi esitetään Lumijoen lisäksi kuntana, joka poikkeaa maan keskiarvosta kaikkein eniten. Vertailun mukaan Lumijoki käyttää suhteessa vähiten rahaa, Pelkosenniemi suhteessa eniten. Karttagraafikasta käy ilmi myös Lapin tilanne laajemmin: useat Lapin kunnat on kuvattu karttaan punaisella värillä, mikä kuvastaa suurempaa poikkeamaa maan keskiarvosta. Grafiikasta voi nopeasti silmäillen todeta, että lähes koko Lapin alue poikkeaa terveystuloissa maan keskiarvosta.

Kuva 4. Artikkelin karttagrafiikassa lähes koko Lappi on kuvattu punaisella värillä. Punainen väri symboloi suurempaa poikkeamaa maan keskiarvoista siinä, kuinka paljon eri kunnissa käytetään rahaa sosiaali- ja terveysmaksuihin suhteutettuna väkilukuun.

Mainitsin luvun alussa, että periferian kehys ilmenee myös Lappia käsittelevien artikkeleiden näkökulmissa. Tässä sosiaali- ja terveyspalveluita koskevassa artikkelissa jutun lähtökohtana on vertailla Suomen kuntien terveystoimia. Artikkelissa ei kirjoiteta auki suoraan, että tavoite on pitää terveyskulut mahdollisimman alhaisina, mutta tämä oletus tulee ilmi, kun tarkastelee haastateltavien kommentteja. Esimerkiksi Keravan sosiaali- ja terveysjohtaja Erja Willi-Peltola sanoo, että se kuinka paljon kunta rahaa terveyspalveluihin käyttää on asia, joka voidaan laittaa paremmuusjärjestykseen.

“**Hyvä sijoituksemme** ei ole ollenkaan yllättävä. Olemme tehostaneet toimintaamme jo useita vuosia”, kommentoi Keravan sosiaali- ja terveysjohtaja Erja Willi-Peltola THL:n tilastoja, joiden mukaan Kerava on **kärkikuntia** sosiaali- ja terveystoimien edullisuudessa. (Liiten HS, 23.9.2014)

Keravan kunnan sosiaali- ja terveysjohtajan kommentti piirtää kuvaa, jonka mukaan pienemmän rahasumman käyttäminen sosiaali- ja terveyspalveluihin on tavoiteltava asia. Tätä asetelmaa tukee myös toimittajan sanavalinta Keravan olevan “kärkikuntia” sote-mien uudistuksessa. Näistä sanavalinnoista muodostuu kuva, ettei Pelkosenniemen tilanne ole tavoiteltava, vaikkei sitä suoraan artikkelissa auki kirjoiteta.

Siirrytään sitten muihin esimerkkeihin. Kahdesta aineistoni terveyspalveluita koskevasta artikkelista löytyy kiintoisa piirre, jonka vuoksi noston artikkelit esiin seuraavaksi. Näissä artikkeleissa ei varsinaisesti käsitellä sitä, miten terveyspalvelut on Lapissa järjestetty, mutta niissä viitataan tietynlaiseen “lappilaiseen järjestykseen” argumentaatiokeinona. Esimerkiksi päivystysasetusta käsittelevässä mielipidetekstissä (Perhedynamiikka kestää synnytysmatkan, HS, 26.09.2014) turkulainen mielipidekirjoittaja rinnastaa Lapin syrjäiseen seutuun, jossa voidaan “vahvistaa onnellisia perhesiteitä” pitkistä synnytysmatkoista huolimatta:

Syrjäkulmilla, saaristossa ja Lapissa pärjätään ja voidaan varmasti vahvistaa onnellisia perhesiteitä, vaikka sairaalamatkaa saattaa kertyä puolen Suomen mitan verran. (Istala HS 26.9.2014)

Kyseessä on pienten synnytyslaitosten lakkauttamisasetusta puolustava mielipidekirjoitus, jossa Lappiin viitataan pitkien sairaalamatkojen alueena. Kirjoituksessa Lapin kehystyminen periferiana tulee ilmi kirjoittajan rinnastuksessa: Lappi rinnastuu tekstissä syrjäkulmiin ja saaristoon, alueisiin, joissa palvelut voivat olla kaukana. Muita Suomen alueita ei mainita kirjoituksessa nimeltä kuin Lappi. Tämä valinta vahvistaa mielikuvaa juuri nimenomaan Lapista syrjäkulmana. Kirjoittajan allekirjoituksesta käy ilmi, että kirjoittaja asuu Turussa. Kirjoitukseen syntyy siis tilanne, jossa muualla kuin Lapissa asuva (tässä tapauksessa Turussa) asuva henkilö

kuvailee Lapin synnytyssmatkoja ja perhesiteiden muodostumista. Toisaalta tämän kaltainen yksinäisyys on ikään kuin sisäänrakennettua mielipidekirjoituksiin: usein mielipidekirjoituksissa on yhdestä kahteen kirjoittajaa.

Kiinnostavaa on, että tässä kirjoituksessa mielipidekirjoittaja käyttää ”Lapin tilannetta” perusteluna sille, ettei synnytyssairaaloiden lakkauttaminen ole huono asia, sillä **Lapissa pärjätään**. Lappi representoituu jossain määrin periferisenä paikkana, jossa palvelut ovat ehkä kaukana, mutta silti samaan aikaan paikkana, jossa ihmiset voivat **vahvistaa onnellisia perhesiteitä**. Kirjoittaja pyrkii siis argumentoimaan, ettei pitkä sairaalamatka ole este onnelliselle perhe-elämälle.

Samaa aihealuetta käsitellään myös toisessa terveystalvissa käsittelevässä artikkelissa (Auroran kohtalo yhä auki, HS 05.10. 2014). Artikkelissä käsittelee uutta päivystysasetusta ja sitä, että jatkossa fyysisen ja psyykkisten oireiden päivystykset tulisi keskittää saman katon alle. Aurora on Helsingissä sijaitseva psyykkiseen sairaanhoitoon erikoistunut päivystyspoliklinikka. Artikkelissa kerrotaan, että fyysisiin ja psyykkisiin oireisiin keskittyvien päivystyspoliklinikoiden keskittämistä on perusteltu esimerkiksi potilasturvallisuudella. Helsingissä päivystyspoliklinikan ja akuuttiin fyysiseen hoitoon keskittyvän sairaalan välimatka taittuu ambulanssilla muutamassa minuutissa. Artikkelissa Lappiin viitataan lyhyesti lääkintäneuvoksen kommentissa:

”Onhan se välimatka niin lyhyt, että Lapissa nauravat, jos tätä **sillä perustellaan**”, sanoo lääkintäneuvos Timo Keistinen sosiaali- ja terveysministeriöstä (Aalto HS, 05.10.2016.)

Lääkintäneuvoksen kommentti ”onhan se välimatka niin lyhyt, että Lapissa nauravat, jos tätä sillä perustellaan”, representoi Lappia alueena, jossa välimatkat ovat pitkät ja jossa Helsingin huolille nauretaan. Kommentissa ei eritellä ketkä Lapissa nauravat ja millaisesta naurusta on kyse. Kuten edeltävässäkin esimerkissä, myös Auroran sairaalaa koskevassa artikkelissa Lappi representoituu samaan aikaan paikkana, jossa pärjätään, vaikka välimatkat ovat pitkät.

Toisin kuin aiemmassa mielipide-esimerkissä, tällä kertaa Lappia ei käytetä artikkelissa artikkelin toimijoiden näkemyksiä puoltavana argumenttina, mutta syystä tai toisesta artikkeliin haastateltu lääkintäneuvos nostaa Lapin terveystalvut ja Lapin terveystalvujen saatavuuden keskusteluun mukaan. Samalla tavoin turkulainen mielipidekirjoittaja nostaa Lapin tilanteen esimerkkinä, vaikka varsinaisesti jutut eivät käsittelekään Lapin terveystalvujen tilannetta.

Tulkintani mukaan turkulaisen mielipidekirjoittajan ja toisessa artikkelissa haastatellun lääkintäneuvoksen puheessa Lappi nousee esille, koska se on näiden henkilöiden mielessä jotain muuta kuin mitä omassa ympäristössä on. Tähän viittasin aiemmin, kun kirjoitin Lapista muodostuvan periferian kehityksessä jonkinlaisen vastinparin Etelä-Suomelle. Molemmissa artikkeleissa ei kuitenkaan avata tarkemmin, mikä tilanne Lapissa on terveystalouden järjestämisen suhteen. Muut kuin Lapissa asuvat määrittelevät siis Lapin tilannetta.

Otetaan vielä yksi esimerkki samasta tematiikasta eli terveystalouden järjestämisestä. Otsikolla "Päivystysasetus vaarantaa monen hengen" julkaistu mielipidekirjoitus (HS 04.10.2016, kuva 5) käsittelee suunnitelmia, jotka vähentäisivät yöpäivystysten määrää Suomessa. Vantaalainen eläkeläinen kirjoittaa miten huolissaan hän on aikeista karsia yöpäivystysten määrää. Kirjoittajan mukaan jo nykytilanne vaarantaa "etenkin maakuntien ja varattoman väestön potilasturvallisuuden ja jopa hengen". Kirjoittajan mukaan niin sanottu "Lapin malli" on jotain sellaista, mitä ei kaivata koko Suomeen. Se olisi kirjoittajan mukaan vaarallista.

Päivystysasetus vaarantaa monen hengen

Sosiaali- ja terveysministerin antaman päivystysasetuksen kritiikki on kohdistunut erityisesti synnytyssairaaloitten karsimiseen. Arvostelu on perusteltua. Suurempi huolen aihe on kuitenkin asetuksen tavoite karsia vielä nyt pääosin terveyskeskuksissa toimivien yöpäivystysyksiköiden määrää yli 50:stä jopa alle puoleen.

Näin koko Suomessa siirryttäisiin "Lapin malliin": lääkäripäivystystä saisi enää yhdestä tai kahdesta paikasta koko maakunnassa.

Jo nykyisinkin harva ilta- ja yöpäivystysverkko vaarantaa etenkin maakuntien ja varattoman väestön potilasturvallisuuden ja jopa hengen. Potilaan ja omaisten päätös lähteä lääkäriin voi ratkaisevasti viivästyä vaika-

kapa siksi, ettei perheellä ole autoa eikä kotona rahaa taksi-matkaan, jonka Kela-korvattu-uuuskin on epävarmaa.

Luotan toki hätäkeskuspäivystäjien ammattitaitoon. Heitä ei kuitenkaan voi panna vastuuseen, jos arka asiakas ei saa päivystäjää vakuuttuneeksi siitä, että 150 kilometrin päässä päivystyksestä oleva vatsapotilas on vakavasti sairas.

Yhtä vähän korvasärkyä tuskissaan huutavaa lasta lohduttaa tieto, että apua antava yleislääkäri on siirretty päivästämään 200 kilometrin päähän, jotta hänellä tarvittaessa on ympärillään myös erikoislääkäreitä.

Olen itse, kuten myös perheenjäseneni, käynyt kymmeniä kertoja ilta- ja yöpäivystyksissä. Joka kerta akuutti apu on löy-

tyntyn läheisestä terveyskeskuspäivystyksestä.

Kerran tilanne vaati pikaista jatkohoitoa, kun lapsi sairastui kuristustautiin eli äkilliseen hengityskatkokseen. Silloin kiitin kiitelmistä, että lääkäriapu oli lähellä, koska muuten olisi henki mennyt. Ministeriön uuden asetuksen jälkeen monilla tällaisilla pienillä potilailla saati muilla ei valitettavasti ole enää samanlaista pelastusta.

En ole lääkäri vaan äänivallaton potilas. Tarvitsimme voimakkaan etujärjestön, sellaisen, joka lääkäreillä on.

Tämänkin uudistuksen menot säilytetään asiakkaille moninkertaisina bensakuluina tai tarpeettoman ambulanssirallin laskuina.

Matti Huhta
eläkeläinen, Vantaa
SH 0

Kuva 5. Mielipidekirjoitus päivystysasetuksesta. HS 04.10.2014.

Tässä mielipidekirjoituksessa Lappi representoituu paikkana, jossa terveystalouden saatavuus on heikolla tasolla ja jopa ihmisten henki on vaarassa tämän seikan vuoksi. Kirjoituksen mukaan "Lapin malli" on tilanne, jossa koko Lapin maakunnan alueella lääkäripäivystystä saa ainoastaan kahdessa paikassa.

Näin koko Suomessa siirryttäisiin "Lapin malliin": lääkäripäivystystä saisi enää yhdestä tai kahdesta paikasta koko maakunnassa (Huhta HS, 04.10.2014).

Kuten aiemmissa esimerkeissä, myös tässä mielipidekirjoituksessa muualla Suomessa kuin Lapissa asuva henkilö määrittelee, miten terveyspalvelut on Lapissa järjestetty. Näistä esimerkeistä syntyy kuitenkin Lapista kuvaa alueena, jossa olisi käytössä jokin yhtenäinen "malli" terveyspalveluiden järjestämisessä. Tällä tavalla puhuttaessa sivuutetaan Lapin alueelliset erot: puhutaanko esimerkiksi kaupungista tai maaseudusta? Toisin kuin aiemmin esittelemässäni mielipidekirjoituksessa, nyt Lapin representoitumista pitkien välimatkojen alueena ei käytetäkään positiivisena esimerkkinä, vaan tilanne esitetään uhkana, jopa vaarallisena tulevaisuuskuvana, jonka kirjoittaja ei toivo leviävän laajemmin muualle Suomeen.

Siirrytään sitten terveyspalveluiden järjestämisestä muihin aiheisiin. Seuraava esimerkki käsittelee katuvalaistusta. Kyseessä on Helsingin Sanomissa 30.09.2014 julkaistu uutinen otsikolla "Led-valo harvalla kadulla" (kuva 6).

HS KOTIMAA Kotimaan uutiset
 Helsingin Sanomien
 lauantai 30.9.2014 12:12:33

Fakta

Valoturvallisuus edessä yöpyä yrittäjillä

- Energiateollisuuden alustava loppuasiakastutkimus on osoittanut, että Suomessa on noin 1,2 miljoonaa yöpyä yrittäjää.
- Yrittäjien keskuudessa on huomattava määrä yöpyä yrittäjiä, jotka eivät ole vielä siirtäneet valaistusta led-valoiksi.
- Led-valon käyttö on lisääntynyt, mutta se ei ole vielä levinnyt laajasti yöpyä yrittäjien keskuudessa.
- Yrittäjien keskuudessa on huomattava määrä yöpyä yrittäjiä, jotka eivät ole vielä siirtäneet valaistusta led-valoiksi.
- Led-valon käyttö on lisääntynyt, mutta se ei ole vielä levinnyt laajasti yöpyä yrittäjien keskuudessa.

Led-valo harvalla kadulla

Kunnat hamstraavat myyntikieltoon joutuvia sähkösyöppöjä katulamppuja

Tuomi

Yhä useampi suomalainen yöpyä yrittäjä on siirtänyt valaistuksensa led-valoiksi. Tämä on hyvä juttu, sillä led-valot ovat energiatehokkaampia ja kestävempiä kuin vanhat katulampit. Kuitenkin led-valon käyttö on vielä harvalla kadulla, mikä voi aiheuttaa näkövaurioita yöpyä yrittäjien keskuudessa.

Ennätysmäärä maanteitä pimennetään

Ennätysmäärä maanteitä pimennetään Suomessa tänä yönä. Tämä johtuu siitä, että monet kunnat ovat siirtäneet valaistuksensa led-valoiksi. Tämä on hyvä juttu, sillä led-valot ovat energiatehokkaampia ja kestävempiä kuin vanhat katulampit.

Kuva 6. HS:n artikkelin (30.9.2014) mukaan katuvaloja sammutetaan enemmän Lapissa kuin Etelä-Suomessa.

Tässä artikkelissa Lappi nousee alueena esiin, koska Lappiin kohdistuu säästötoimenpiteitä Etelä-Suomea enemmän. Tällaisella valinnalla Etelä-Suomen ja Lapin tilannetta myös verrataan toisiinsa. Jälleen kerran Lapista ja Etelä-Suomesta muodostuu vastinpari. Artikkelissa myös

mainitaan, että säästötoimenpiteet lisäävät turvattomuutta alueella tai ainakin turvattomuuden lisääntymisen mahdollisuus tuodaan artikkelissa esille.

Sammutetut lamput ovat hiljaisten teiden varsilla. Sammutuksia tehdään **enemmän Lapissa kuin Etelä-Suomessa**. --- **Yösammutukset ovat tasapainoilua turvallisuuden ja säästöjen välillä**. --- Kuntaliiton mukaan lamppujen sammuttamisessa on kyse ennen kaikkea koetusta turvallisuudesta. "Vuorotyötä tekeväälle on totta kai kurja tulla pimeässä kotiin. Ihmiset saattavat saada kuitenkin turpaansa kadulla, vaikka siellä olisi täysi valaistus päällä", energiainsinööri Kalevi Luoma Kuntaliitosta sanoo. (Lehtinen HS 30.9.2014)

Artikkelissa Lappi representoituu paikkana, jossa tiet ovat hiljaisempia kuin Etelä-Suomessa. Hiljaisuudella myös perustellaan päätöstä sammuttaa katuvaloja Lapissa Etelä-Suomea enemmän. Samalla Lappi kytkeytyy artikkelissa keskusteluun liikenneturvallisuudesta. Liikenneturvallisuudesta puhuu myös juttuun haastateltu sähkövastaava Pirkanmaan ely-keskuksesta.

"Sammutukset nostavat onnettomuusriskiä, mutta niitä käytetään tieosuuksilla, joilla liikkuu vain muutamia kymmeniä autoja pimeinä tunteina", Ijäs toteaa. (Lehtinen HS, 30.9.2014)

Entä mitä artikkelin kuvitus kertoo? Artikkeleihin on valittu kaksi kuvaa, joissa on kuvattuna kaksi ulkoilijaa. Toinen kuva on Turusta, toisen kuvauspaikkaa ei kerrota. Artikkelin kuvatekstien kautta jutussa kuullaan myös ulkoilijoiden ääni. Ulkoilijoiden lisäksi jutussa on haastateltu Kuntaliiton energiainsinööriä, Tampereen rakennuttajainsinööriä sekä Pirkanmaan ely-keskuksen sähkövastaavaa. Kuten aiemmassa sosiaali- ja terveystieteiden kyselyssä käsittelevässä artikkelissa, tälläkään kertaa yhtään haastateltavaa ei ole Lapista. Artikkelissa ei siis kuulla mitä Lapissa asuvat ihmiset ajattelevat katuvalojen sammuttamisesta. Pidetäänkö katuvalojen sammuttamista todella uhkana turvallisuudelle? Mitä Lapissa ylipäätään ajatellaan siitä, että katuvaloja pimennetään?

2.2. Lappi vallankäytön kohteena

Aineistossani nousee esille artikkeleita, jotka koskevat luonnonsuojelua ja salametsästystä, siis luonnonkäyttöön liittyviä artikkeleita. Luonnonkäyttöön liittyviä artikkeleita on aineistossani yhteensä 10 kappaletta, joista kahdessa jutun näkökulmana on huoli siitä, ettei luonnonsuojelun tila ole riittävällä tasolla Lapissa. Katson näiden artikkelien asettuvan myös periferian kehikseen juttujen näkökulman ja juttujen kirjoittajien aseman vuoksi. Kumpikaan kirjoittajista ei itse asu Lapissa: toinen kirjoittaja on Helsingin Sanomien toimittaja ja toinen

yleisöosastolle mielipiteen kirjoittanut helsinkiläinen henkilö. Näissä artikkeleissa Lappi kehystyy alueena, jossa luonnonkäytön valvonta ei ole riittävää. Molemmissa teksteissä osoitetaan siis huoli Lapin luonnonsuojelun tasosta ja molemmissa teksteissä kirjoittaja on ei Lapissa asuva. Tekstien kirjoittajat myös ehdottavat jotain konkreettisia toimenpiteitä nykytilanteen muuttumiseksi.

Ensimmäinen esimerkki on kolumni, jossa Helsingin Sanomien toimittaja ehdottaa, että Lapin salakalastajia varten tarvittaisiin vihjepuhelin. Toimittaja kertoo tekstissä olevansa kokenut Lapissa kalastaja. Ehdotustaan vihjepuhelimesta toimittaja perustelee sillä, että hän on huolissaan Lapin arvokalojen salakalastuksesta. Toimittaja myös viittaa kolumnissaan Helsingin Sanomien aiempaan uutiseen, jonka mukaan Lapissa kalastuksen valvonta on vain kohtuullista, vaikka "siellä sijaitsevat Suomen arvokkaimmat lohjoet".

On helteinen heinäkuinen iltapäivä ja kesälomakausi on kuumimmillaan. Näen oranssinpunaisen veneen puskevan ylös Muonionjoen koskea moottorin voimalla. Veneen kuljettaja laskee vaappunsa veteen ja aloittaa uistelun, **vaikka se on alueella kiellettyä**. --- Havaintoni ei ole ainutkertainen, sillä **olen joutunut todistamaan sen monta kertaa**. (Happonen HS 2.10.2014)

Toimittaja kuvailee artikkelissa tapahtumaketjua, jossa hän tulee todistaneeksi laitonta kalastusta Muonionjoella. Toimittaja kuvailee itseään kokeneeksi kalastajaksi ja kertoo kalastaneensa alueella 20 vuotta. Tällä tavoin toimittaja rakentaa itsestään asiantuntijaa, jolla on pitkä kokemus Lapissa kalastamisesta. Kyseessä on toimittajan kirjoittama kolumni, jonka näkökulma on hyvin pitkälle toimittajan omiin kokemuksiin nojaava. Artikkelissa tuotu asetelma representoi Lappia alueena, jossa luonnonsuojelun valvonta ei ole riittävää.

Samaa kehystä rakentaa mielipidekirjoitus (kuva 7), joka käsittelee susien suojelun tilannetta. Mielipidekirjoittajan mukaan susien suojelun taso ei ole riittävällä tasolla Lapissa, vaan sitä tulisi tiukentaa. Kuten kolumnin kirjoittajalla, myös tällä kertaa tekstin lähetyystapa on hyvin subjektiivinen.

-- Poronhoitoalueella susia ei ole käytännössä lainkaan vallitsevan petopoliitiikan vuoksi. **Laittoman salametsästyksen** lisäksi valtion on puututtava tiukasti susien laillisiin tappolupiin. Ne tulisi jäädyttää toistaiseksi kokonaan. (Säynetvirta HS 16.10.2014)

Kuva 7. Helsingin Sanomissa 16.10.2014 julkaistussa mielipidekirjoituksessa vaaditaan tiukempaa susien suojelupolitiikkaa.

Jo jutun otsikko "Susia suojeltava myös Lapissa" representoi Lappia alueena, jossa susia ei kirjoittajan mielestä suojella riittävästi, jos ollenkaan. Molemmissa luonnonkäyttöä periferian kehysten kautta rakentavassa jutuissa Lappi kytkeytyy alueena keskusteluun **luonnonkäyttöön liittyvästä lainvastaisesta toiminnasta**. Lappi representoituu alueena, jossa tapahtuu luvaton luonnonkäyttöä. Molemmat jutut ovat tyypiltään mielipidetekstejä. Mielipideteksteille on tyypillistä tietynlainen yksinäisyys, eli se, ettei jutussa esiinny kuin kirjoittajan oma näkemys asiasta. Tämän tekstityypille ominaisen piirteen vuoksi onkin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millaisia näkökulmia ja puheenvuoroja Helsingin Sanomat julkaisee myös mielipideosastolla. On jossain määrin ymmärrettävää, että mielipideosastolle kirjoittavat henkilöt asuvat itse pääkaupunkiseudulla eli Helsingin Sanomien ydinlevikkialueella. Mutta kommentoidessaan pääkaupunkiseudun ulkopuolisia asioita, keskustelijat tulevat laajentaneeksi keskustelua myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Tämä esimerkki tukee myös johdannossani (luku 1) tuomaa näkökulmaa, ettei Helsingin Sanomat ole pelkästään pääkaupunkiseudun oma lehti, vaan keskustelualusta ympäri Suomen.

Näissä kahdessa esimerkissä tulee ilmi myös jo aiemmin mainitsemani periferian kehystä rakentava piirre: Lapissa asuvien äänen kuulematta jättäminen. Katson tekstien sisältävän myös vallankäytön piirteitä, sillä niissä ehdotetaan konkreettisia asioita Lapin luonnonsuojelun tilanteen muuttamiseksi kuulematta Lapissa metsästävien tai kalastavien ääntä. Kyse on siis siitä kuka on asiantuntija, tietävä subjekti.

Vallankäytön teemaan liittyy myös keskeisesti kysymys saamelaiden asemasta Suomessa. Saamelaiskysymys nousee aineistossani esiin yhteensä neljä kertaa: kaksi kertaa kulttuurisivuilla ja kaksi kertaa kotimaan uutisaukeamalla. Periferian kehityksen alle lasken kuuluvaksi uutisaukeamalla julkaistun uutisen "Niinistö kehui saamelaisnuoria ja arvosteli Venäjää" (kuva 8) siihen rakennetun näkökulman vuoksi. Artikkelin aiheena on presidentti Sauli Niinistön YK:n alkuperäiskansojen maailmankokouksessa pitämä puhe. Artikkelin mukaan presidentti on puheessaan kehunut saamelaisnuoria aktiivisesta politiikasta ja muistuttanut ilmastonmuutoksen tuomista uhista alkuperäiskansojen elinkeinoille. Artikkelissa on referoitu lyhyesti Niinistön puhetta ja lisäksi kysyty kommentit puheeseen saamelaiden nuorisoneuvoston jäseneltä Aslak Holmbergilta. Holmberg kehuu artikkelissa Niinistön puhetta, mutta muistuttaa että Suomessa on vielä paljon tehtävää saamelaiden oikeuksien parantamiseksi. Lisäksi artikkelissa muistutetaan ettei Suomi ole vielä ratifioinut ILO:n alkuperäiskansojen sopimusta.

Niinistö kehui saamelaisnuoria ja arvosteli Venäjää

Presidentti puhui YK:n alkuperäiskansojen maailmankokouksessa

Laura Saarikoski HS

New York

PRESIDENTTI Sauli Niinistö kehui Suomen saamelaisnuorten osallistumista kulttuuriin ja politiikkaan New Yorkissa maanantaina. Hän korosti, että alkuperäiskansojen on voitava osallistua itseään koskeviin päätöksiin sekä YK:ssa että omissa maissaan.

Niinistö piti puheen Länsi-Euroopan maiden puolesta YK:n ensimmäisessä alkuperäiskansojen maailmankokouksessa. Samalla hän esitti huolen siitä, että Venäjä on tietävästi estänyt alkuperäiskansojen jäseniä osallistumasta kokoukseen.

"Suomessa laki määrää, että viranomaisten on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa", Niinistö sanoi puheessaan.

Hänestä myös nuorilla saamelaisilla on oltava oikeus ja keinot osallistua.

"Suomessa saamelaisnuoret ovat ottaneet merkittäviä askelia kulttuurisen ja poliittisen osallis-

Sauli Niinistö

tumisensa parantamiseksi saamelaiden nuorisoneuvoston kautta."

SAAMELAISTEN nuorisoneuvoston jäsen Aslak Holmberg oli kuuntelemassa Niinistöä. Hän kehui puhetta mutta sanoi, että

Suomella on vielä paljon tekemistä siinä, että saamelaiskäräjien kanssa todella neuvoteltaisiin ennen päätösten tekemistä.

"Vielä saamelaiskäräjien enakkoon antama suostumus ei toteudu", Holmberg sanoi.

Niinistö mainitsi puheessaan myös ilmastonmuutoksen, joka vaikuttaa alkuperäiskansojen elämään. Ilmastoasioista neuvotellaan YK:ssa tiistaina.

"Ilmastonmuutoksella on seurauksia meille kaikille", Niinistö sanoi. Hän muistutti, että kalastus, metsästyks ja turismi ovat tärkeitä elinkeinoja alkuperäiskansoille.

Niinistö ei maanantaina silti puuttunut kansainvälisen työjärjestön ILO:n alkuperäiskansojen koskevaan sopimukseen.

Suomi ei ole vielä ratifioinut sopimusta Lapin maanomistuskäytäntöjen vuoksi, vaikka asiasta on puhuttu 25 vuotta.

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU Eva Biaudet arvosteli hallitusta asiasta viime talvena. Hänen mukaansa Suomi vihjaa maailmalla takaavansa saamelaiden oikeudet, mutta ei saa ratifioitua "ainoaan juridisesti sitovaa sopimusta alkuperäiskansojen oikeuksista".

SII O

Kuva 8. Saamelaiskysymys nousee esiin uutisena presidentti Sauli Niinistön puheen myötä.

Katson artikkelin lukeutuvan periferian kehukseen sen vuoksi, että saamelaiskysymys kehystetään artikkelissa ensisijaisesti presidentti Sauli Niinistön puheen kautta. Ensisijaista artikkelissa on se, mitä presidentti Niinistö on sanonut. Toissijaista on saamelaiden käsitys tilanteestaan, mikä tulee ilmi saamelaiden nuorisoneuvoston jäsenen Aslak Holmbergin haastattelun asemoimisesta artikkelissa. Holmberg ei siis ole artikkelin "pääosassa", vaan hänen tehtävänsä on artikkelissa kommentoida presidentti Niinistön puhetta. Tällaisella valinnalla presidentin sanomiset siis asettavat artikkelin lähtökohdat, joihin muut haastateltavat suhteutetaan. Holmbergin haastattelun lisäksi artikkeliin on poimittu vähemmistövaltuutetun aiemmin esittämä kritiikki Suomen harjoittamaa saamelaispolitiikkaa kohtaan. Tämä kritiikki on jätetty artikkelissa viimeiseksi. Tällainen käsittelyjärjestys on omiaan

ylläpitämään olemassaolevia valtasuhteita, joissa valtakunnan huipulla olevat poliitikot asettavat julkisen keskustelun suuntaviivat. Asetelmaa vahvistaa se, että artikkelin kuvassa esiintyy presidentti Sauli Niinistö, ei Aslak Holmberg tai artikkelissa viitattu vähemmistövaltuutettu Eva Biaudét.

Saamelaisuuden representaatiot ovat harvinaisia valtamediassa poikkeuksena pohjoisen maakuntalehdet. Tyypillisesti saamelaisuutta käsitellään valtamediassa kiistojen tai konfliktien kautta. Yleensä vastakkain ovat "virallinen Suomi" ja saamelaiset. Vähäinen julkisuus aiheuttaa sen, että saamelaisten mahdollisuus saada äänensä kuuluviin kapenee. (Pietikäinen & Leppänen 2007, 185.)

2.3. Eksoottinen Lappi

Lappi on maantieteellisesti Suomen pohjoisin maakunta. Pohjoinen sijainti näkyy aineistossani Lapin säätä käsittelevissä artikkeleissa. Aineistoon sisältyy yhteensä neljä sääaiheista artikkelia. Näissä artikkeleissa käsitellään talven tuloa ja revontulia.

Sääjournalismista olen ottanut esimerkiksi Lapin revontulia käsittelevän uutisen, joka on julkaistu 16.10.2014 (kuva 8). Periferian kehys representoituu artikkelissa kuvituksen ja toimittajan sekä haastateltavan käyttämien sanavalintojen myötä. Lappi kehystyy artikkelissa poikkeuksellisen sääilmiön alueena. Jutun ingressissä kuvaillaan Lapin taivaalla nähdyn "harvinaisen näyttäviä" revontulia. Lisäksi leipätekstissä kuvataan revontulien tarjonnan valokuvaajalle "poikkeuksellisen vaikuttavan valokuvakohteen". Sanoilla harvinainen ja poikkeuksellinen toimittaja tulee korostaneeksi kyseisten revontulien erityislaatuista. Ilmiön tavanomaisuudesta poikkeavuutta kuvaa myös valokuvan ottaneen valokuvaajan kommentti.

"Yleensä revontulet ovat pelkästään vihreitä ja jäävät aika himmeiksi", hän sanoo. (Salovaara HS, 16.10.2014)

Valokuvaajan lisäksi artikkeliin on haastateltu Ursan tiedottajaa ja akatemiaturkijaa Suomen Akatemiasta. Tiedottajan mukaan on suhteellisen harvinaista, että revontulia näkyy myös Helsingissä. Akatemiaturkija taas kertoo siitä miten vaikeaa revontulien ilmestymistä on ennustaa. Kuitenkaan tiedottaja tai tutkija eivät artikkelissa arvioi sitä, ovatko Lapin taivaalla loimunneet revontulet olleet todella poikkeuksellisia.

Ennenkättilään taivasspööräjä Armi Salmi on ilmi-ilman kaverinsa kanssa nähtävien polkkojen aurinkoauroralla.

Lapin taivaan näytelmä tallentui kameraan

Harvinaisen näyttävät revontulet saivat kuvaajajätkköselle kooko Suomessa

Outi Koskela

LAPIN TAIVAS LÄHES TAMMOKUUN alkuun kirkkaina aurorilla. Lapin taivasta on kuvattu useita vuosia, mutta näytelmä nähtiin nyt.

Salmi oli ilmeisesti onnellinen, kun hän huomasi taivaan kirkkaan revontulen ja nähti, kuinka nämä revontulet loivat näytelmän aivan suoraan silmiinsä.

Salmi on ollut Suomessa Suomessa 15.10.2014, 14:15

Ennenkättilään taivasspööräjä Armi Salmi on ilmi-ilman kaverinsa kanssa nähtävien polkkojen aurinkoauroralla.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Kuusi taivasta näytteli magiastinen ilmi-ilman kaverinsa kanssa nähtävien polkkojen aurinkoauroralla.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Tuossa revontulen taivaalla on kirkkaat ja kirkkaat aurorat, joihin on kirkkaat ja kirkkaat aurorat.

Kuva 8. Revontulia käsittelevä artikkeli Helsingin Sanomissa 16.10.2014. Kuvatekstin mukaan taivaalla nähdyt revontulet olivat poikkeuksellisen värikkäät.

Tällä kertaa Lappi nousee Helsingin Sanomien sivuille sääilmion eli revontulien vuoksi. Se että Lapin taivaalla loimuaa revontulet ei itsessään ole poikkeuksellista. Kiinnostavaa onkin miksi juuri nämä revontulet ovat päätyneet uutisaukeamalle ja kuinka tietyillä sanavalinnoilla (ensisijaisesti toimittajan sanavalinnoilla) luodaan mielikuvaa, että kyseiset revontulet ovat todella poikkeukselliset. Artikkelissa ei ole taustoitettu tai avattu laajemmin sitä kuin tavanomaista revontulien ilmeneminen Lapissa ylipäänsä on. Myös artikkelin kuvitus tukee juttuun rakennettua näkökulmaa, jonka mukaan edeltävänä yönä on todella nähty voimakkaita revontulia. Jutun kuvitus tukee periferian kehystä myös siltä osin, ettei kuvassa esiinny ihmisiä.

Eksotismista periferian kehysten ulottuvuutta ilmentää myös tyystin toisen tyyppinen artikkeli. Kyseessä on 29.9.2014 julkaistu kirja-arvio Sari Paldaniuksen teoksesta Bahalas - Pirullinen näytelmä (2014). Artikkelissa (kuva 10) on vain lyhyt, yhden virkkeen mittainen viittaus

Lappiin: “Henkimaailman myyttisiin ulottuvuuksiin tarina kurkottaa Lapin noitien ja samanististen rituaalien kautta.”

Unilogiikan pyöryksessä

Arvio: esikoiskirja

Sari Paldanius: *Bahdas – Pirallinen näytelmä*. Arktinen Banaani. 304 s.

Yhä useampi suomalainen kirjailija pyristelee irri realismin kahleista. Uusin tulokas tällä saralla on Sari Paldanius. Hänen vauhdikkaasti liikkuva esikoisromaanissa *Bahdas – Pirallinen näytelmä* jättää arkipöytäkirjan nopeasti taakseen.

Vuonna 2111 öljy on ammennettu loppuun ja ilmastonmuutos tehnyt tuhojaan. Mietkasti nimetty Hani Hillevi Sveinsdóttir-Consalez-Kekki on yksikeeseen viihtyvä susitutkija. Kun Hani kohtaa ulkoavaruudesta kotoisim olevan Kapteeni BB Raatan, hän joutuu tempaistuksi fantastiselle matkalle.

AIKA JA PAIKKA vaihtuvat tiuhaan, kun muotoaan muuttava BB etsii planeetallemme karkotettua ystävänsä. Hän ja Hani liikkuvat lähinnä arktisten seutujen lumisilla lakeuksilla, joten pakkasen puremat ja koira-valjakkoajelut tulevat tunnuksi.

Paldanius ei säästele historiallisia kohtauksia, sillä kaksikko tapaa ajassa pomppessaan niin viikinkejä, lännenmiehiä kuin Luoteisväylän löytäneen Amundsenin retkikunnankin. Siinä sivussa paljastetaan myös pyramidien salaisuudet.

Henkimaailman myyttisiin ulottuvuuksiin tarina kurkottaa Lapin noitien ja samanististen rituaalien kautta.

SISÄLLÖLLISESTI romaani kumisee onttoutaan. Tästä huolimatta lukokokemus on viihdyttävä, kiitos suljavan kielenkäytön, jota rento sanalu ja rikas kuvailu tukevat. Huumori ja toiminnallisuus ovat tasapainossa.

Lukojen alkun sijoitetut tulevien tapahtumien ironiset tiivistelmät korostavat vanhan ajan seikkailujen henkeä. Kutkutusta etsiville lukijoille on tarjolla kunnia seksikohtauksia, joissa isorintainen Hani-blondi pistää parastaan.

Toni Jerman

► Helsingin Sanomien palkinto vuoden parhaalle esikoisteokselle jaetaan 13. marraskuuta.

Kuva 10. Helsingin Sanomissa julkaistussa kirja-arviossa Lappiin viitataan noituuden ja samanismin kautta.

Tässä kirja-arviossa Lappiin liitetään käsitteitä kuten mystinen, noidat, samanismi ja rituaalit. Toisaalta Lappi-yhteys jää tässä artikkelissa varsin ohueksi: vain yhden virkkeen mittaiseksi maininnaksi. Se, että Lappi mainitaan vain lyhyesti rakentaa myös osaltaan Lappia periferian kehyyksen kautta.

2.4. Yhteenvetoa

Julkinen puhe rakentaa jatkuvasti kuvaa siitä, kenen julkisuudesta on kyse, ketkä kuuluvat siihen me-ryhmään johon esimerkiksi poliitikot viittaavat (Löytty 2004, 44).

Periferian kehys antaa vain vähän puheenvuoroja ja mediatilaa Lapissa asuville. Syntyy tilanne, jossa Lapin alueen asioita määrittelee useimmiten ihminen, joka on fyysisesti sijoittunut Lapin alueen ulkopuolelle, useimmiten Etelä-Suomeen. Koko aineistoni 70 artikkelissa esiintyy eri haastateltavia 144. Näistä lappilaisia (Lapissa asuvia tai lappilaista insituutiota edustavia) on 21. Voi siis sanoa, että koko aineistossani lappilainen ääni edustaa haastateltavien valinnassa noin 15 prosenttia. Se miten Lappi representoituu periferian kehyyksen kautta, on ensisijaisesti muiden kuin lappilaisten itsensä representoimaa. Hieman kärjistäen voisi sanoa, että Lappi ei periferian kehyyksessä representoi itse itseään vaan se on representaation kohde.

Selkeimmin periferian kehys näkyy tutkimusaineistossani Lapin elintasoä käsittelevissä artikkeleissa. Näissä artikkeleissa Lappi representoituu alueena, jossa on niukasti palveluita tarjolla ja välimatkat palveluiden äärelle ovat pitkät. Periferian kehysten kautta Lappi representoituu myös suhteellisen yhtenäisenä paikkana: puhutaan esimerkiksi jonkinlaisesta "Lapin mallista". Periferian kehysten Lappi näyttäytyy siis varsin yhtenäisenä alueena, häivyttäen alueen sisäisiä eroavaisuuksia. Esimerkiksi puhe pitkistä välimatkoista ei huomioi sitä todellisuutta, että kaupunkien keskustoissa asutaan usein palvelujen läheisyydessä.

Tällaisessa prosessissa lähestytään keskustelua stereotyyppioista. Stereotyyppian ongelma on siinä, että se esittää jonkin ihmisryhmän ikään kuin se olisi homogeeninen (Lehtonen 2004, 21). Toisten ja itsen esittäminen yksipuolisesti taas vinouttaa maailmankuvaa (Kuortti 2007, 11). Stereotyyppia ajatellaankin usein negatiiviseksi asiaksi, mutta joissain tapauksissa se voi olla myös positiivinen asia. Esimerkiksi oman kansallisen identiteetin esittäminen stereotyyppiana voi olla osoitus vahvasta itsetunnosta ja kyvystä nauraa itselleen ja omille puutteilleen. (Löyty 2004, 40.) Kun lähestytään kysymystä stereotyyppioista, täytyykin huomioida kuka stereotyyppian esittää ja kenestä esitys tehdään. Kysymys on syytä esittää, sillä yhä suurempi osa suomalaisten Suomea ja koko maailmaa koskevista käsityksistä rakentuu median välityksellä. (Lehtonen 2003, 74). Stereotyyppioissa onkin kyse tietynlaisesta rajankäynnistä eri kansallisten ja etnisten ryhmien välillä (Lehtola 1999, 26).

Periferian kehysten näyttäytyy myös piirre, jossa Lapin elintasoä toistuvasti verrataan Etelä-Suomeen. Tällä tavoin rinnastettuna Lapista representoituu alue, joka on jotain erilaista suhteessa etelään, "jokin toinen". Tällaisesta prosessista voidaan käyttää termiä toiseksi tekeminen (othering), joka on yksi keskeinen representaation strategia. Yhä sillä mikä merkitys tälle "toiselle" representaation kautta annetaan, on merkitystä. Toiseksi tekemiseen liittyykin aina joko materiaalista tai diskursiivista valtaa, koska prosessissa käytetään toiseksi tekevän eli määrittelijän sosiaalista järjestystä. (Fiske 2003, 135.) Kyse on siis siitä, että toiseksi tekijä käyttää prosessissa omia koodistojaan. Tähän viittaa myös Veli-Pekka Lehtola, jonka mukaan (1999, 18) vastakohta-ajattelu on yksi inhimillisen ajattelun keskeisiä piirteitä. Lehtola viittaa tutkija Ervard Saidiin, jonka mukaan vastakohta-ajattelu myös tuottaa valta-asetelmia (em.). Eron tekeminen itsen ja toisen kanssa on tyypillistä koloniaaliselle vallalle (Huddart 2007, 68). Esimerkiksi eksotisoimalla kohdetta uusinnetaan olemassaolevia valtasuhteita ja kahlitaan mielikuvitusta (Fiske 2003, 134).

Kuva 11. Esimerkkejä periferian kehystä rakentavasta kuvituksesta: poliitikkoja, luontoa ja grafiikkaa.

Myös karttojen käyttämisen voi nähdä symbolisen vallankäytön esimerkkinä. Kaikki rajat (kuten läänien tai maakuntien rajat) ovat yhteiskunnallisia luomuksia. Rajoilla voidaan kuitenkin organisoida sosiaalista tilaa. Eri rajojen jakamat alueet saavat luonteensa myös suhteessa toisiinsa. Paikkojen kytkeytyessä yhteen ne kytkeytyvät eriarvoisesti. Suhteet ovat myös valtasuhteita. Paikkojen eriarvoinen valta tulee ilmi esimerkiksi silloin, kun oman alueen tehtaan sulkemisesta päätetään kyseisen tehtaan pääkonttorissa, joka taas ei sijaitse omalla paikkakunnalla (Massey 2003, 73 - 75.)

Periferian kehyksessä siis lappilainen ihminen loistaa poissaolollaan myös kuvituksen osalta. Lappilaisen ihmisen sijaan kuvissa Lappia representoivat valtakunnan poliitikot, tilastografiikat ja luontoaiheet. Luontoaiheiden kuvaamisessa voisi nähdä olevan kyse kulttuuristen identiteettien maisemallistamisesta. Sillä tarkoitetaan sitä, että tiettyyn kuviteltuun paikkaan liitetään piirteitä jotka edelleen peilaavat kyseistä identiteettiä. (Hall 2003, 94.) Tämä idea liittyy ainakin kansallisen identiteetin rakentamiseen, mutta näkisin että paikallisidentiteetin rakentumisessa pätevät samat säännöt.

Tässä vaiheessa analyysini lähestyy myös jälkikoloniaalista teoriasuuntausta. Maailman mieltäminen keskustan ja periferian (tai marginaalin) suhteena on nimittäin yksi jälkikoloniaalisen teorian keskeisimpiä jäsennyksiä. Kolonialismi ei ideologiana olisi mahdollinen ilman oletusta vallan jakautumisesta keskittymiin ja sitä ympäröiviin reuna-alueisiin. (Lehtonen & Löytty 2007, 110.) Toisaalta jälkikoloniaalisen teorian valossa myös suomalaisuus voidaan nähdä toiseutena suhteessa vaikkapa eurooppalaisuuteen (em. 116).

3. Edelläkävijyyden kehys

Representaatioihin sisältyy aina myös muutoksen mahdollisuus - asiat voidaan jäsentää ja kuvata toisinkin kuin vallitsevan tavan mukaisesti (Pietikäinen & Leppänen 2007, 187).

Aineistoni perusteella väitän, että Helsingin Sanomien Lappi-uutisoinnista on löydettävissä *edelläkävijyyden kehys*. Edelläkävijyyden kehys representoi Lappia alueena, jossa on erityisosaamista ja alueena, josta taiteilijat ammentavat inspiraatiota. Paikalliselle asiantuntimukselle annetaan kehyksessä suurta painoarvoa. Kehykseen sisältyy myös saamelaisrepresentaatio, joka kolkuttelee totutun representaation rajoja. Edelläkävijyyden kehyksessä Lapin sijaitseminen valtakunnan raja-alueena representoi Lappia potentiaalisena alueena kansainväliselle yhteistyölle.

Edelläkävijyyden kehykseen sisältyy artikkeleita hyvin erilaisista aihealueista kulttuurista koulutukseen. Lasken kehykseen kuuluvaksi yhteensä 17 artikkelia. Edelläkävijyyden kehys rakentuu kuvituksen, haastateltavien valintojen ja artikkeleiden näkökulmien kautta. Tyypillistä kehykselle on se, että puhujina ovat useimmiten Lapissa asuvat tai vaikuttavat henkilöt. Käyn seuraavaksi läpi esimerkkiartikkelien avulla miten edelläkävijyyden kehys aineistossani rakentuu. Tekstityypeiltään esimerkit ovat uutisartikkeleita, henkilökuvia, mielipidekirjoituksia ja kritiikkejä.

3.1. Lappi taiteen näyttämönä

Selkeimmin edelläkävijyyden kehys näkyy lappilaista taidetta, Lapista ammentavaa taidetta ja Lapissa vaikuttavien taiteilijoiden työtä käsittelevissä artikkeleissa. Tällaisia artikkeleita edelläkävijyyden kehyksessä on yhteensä kahdeksan. Määrällisesti eniten eri taiteenaloista aineistossa näkyy elokuvataide, joten aloitan esimerkkien läpikäymisen siitä.

Lappi nousee elokuvataiteen kautta esille aineistossani kahdesta eri syystä: Sodankylän elokuvafestivaalien ja Lapissa vaikuttavien elokuvantekijöiden kautta. Elokuvataiteen esiin nouseminen aineistossani selittyy myös sillä, että aineistoni ajanjaksoon osuu merkittävän suomalaisohjaajan Peter von Baghin kuolema. Kuolemasta johtuen aineistossani on laaja henkilökuva Peter von Baghistä (kuva 12), taiteilijasta joka on toiminut yhdessä toisen tunnetun suomalaisen elokuvaohjaajan Aki Kaurismäen kanssa Sodankylän elokuvafestivaalien

taiteellisena johtajana. Von Baghin kytkös Sodankylän festivaaleihin nostaa osaltaan myös Sodankylän festivaalit -tapahtuman ja sitä kautta Sodankylän kunnan näkyvyyttä aineistossa.

Kuoleman vuoksi Helsingin Sanomat kirjoittaa laajan henkilökuvan Peter von Baghista otsikolla "Elokuvan väsymätön puolestapuhuja" (HS 23.9.2014). Tässä artikkelissa esitellään von Baghin saavutuksia elokuva-alalla ja ääneen pääsevät useat elokuva-alan vaikuttajat: kollegat, tutkijat ja muut kulttuurivaikuttajat. Haastateltavien kommentit ovat sävyiltään ylistäviä. Esimerkiksi Jörn Donner luonnehtii Peter von Baghia sanoin: "Olihan hän uskomaton hahmo" (HS 23.9.2014). Näiden kuvailujen kautta artikkeli rakentaa edesmenneestä von Baghista kuvaa, jossa on paljon viitteitä niin sanotusta "neropuheesta" (ks. Koskinen 2006).

Kuva 12. Elokuvaohjaaja Peter von Baghin uraa käsiteltiin 23.9.2014 julkaistussa henkilökuvassa. Artikkelissa on neljä kuvaa, joista yhdessä (kesk. alla) von Bagh istuu Sodankylän elokuvafestivaaleilla ohjaaja Aki Kaurismäen kanssa.

Lapissa sijaitseva Sodankylän kunta nousee artikkelissa esille kuvituksen myötä. Artikkelissa on neljä kuvaa, joista yhdessä von Bagh istuu ohjaaja Aki Kaurismäen kanssa puisen laverin päällä. Kuvatekstistä käy ilmi, että kuva on otettu Sodankylän elokuvafestivaaleilla kesällä 2014, vain muutama kuukausi ennen von Baghin kuolemaa. Tällä kuvavalinnalla Sodankylä kehystyy paikkana, jossa Suomen merkittävimmät elokuvavaikuttajat kohtaavat. Sodankylä toimii ikään kuin näyttämönä elokuvataiteilijoiden julkiselle esiintymiselle ja tässä tapauksessa yhdelle viimeisimmistä von Baghin julkisista esiintymisistä. Kuvan dramatiikkaa lisää tieto siitä, että kuva on otettu vain muutamia kuukausia ennen von Baghin kuolemaa. Valitsemalla tämä kuva edesmenneyttä elokuvaohtajaa käsittelevään henkilökuvaan, artikkeli omalta osaltaan

vahvistaa myös Sodankylän elokuvafestivaalien kulttuurista asemaa. Syntyy synteesi, jossa arvostettu elokuvaohjaaja kuvataan arvostetussa seurassa (Peter von Bagh ja Aki Kaurismäki), arvostetuilla elokuvafestivaaleilla (Sodankylän elokuvafestivaalit). Artikkelissa ei erikseen kirjoiteta auki millainen merkitys Sodankylän elokuvafestivaaleilla on, mutta kuvan käyttö tässä kontekstissa (edesmenneen elokuvaohjaajan henkilökuva) legitimoi osaltaan festivaalin asemaa nostaan festivaalien symbolista arvoa.

Sodankylän elokuvafestivaaleja käsittelee myös 10.10.2014 julkaistu uutinen, jossa kerrotaan Sodankylän elokuvafestivaalien saamasta palkinnosta. Artikkelissa Sodankylä tulee kehystetyksi alueena, jossa järjestetään vuosittain *maailman mittakaavassa erityislaatuinen festivaali* (kuva 13) Myös tämä artikkeli osaltaan vahvistaa Sodankylän elokuvafestivaalien asemaa elokuvafestivaalikentällä.

Lyhyesti

Sodankylän elokuvajuhlat palkittiin

FINLAND Festivalsin hallitus on nimennyt Sodankylän elokuvajuhlat Vuoden festivaaliksi 2015. Perusteluiden mukaan Sodankylän elokuvajuhlat on koko maailman mittakaavassa erityislaatuinen elokuvafestivaali. Se on jo 30 vuoden ajan tuonut kulttuuria paikkaan, jossa sitä ei yleensä ole isosti tarjolla. Festivaali on koko historiansa ajan tarjonnut mahdollisuuden uppoutua yhteen taidemuotoon, sen nykyisyyteen ja historiaan.

Sodankylän elokuvajuhlat perustettiin vuonna 1986. Festivaalin taustalla olivat Sodankylän kunta ja ohjaajat Anssi Mänttari, Aki Kaurismäki ja Mika Kaurismäki. Festivaalijohtajana toimi kuolemaansa asti Peter von Bagh. HS

Kuva 13. Helsingin Sanomien uutisessa 10.10.2014 kerrotaan Sodankylän elokuvajuhlien palkitsemisesta.

Voisi sanoa, että nostamalla Sodankylän elokuvafestivaaleja toistuvasti esiin, Helsingin Sanomat kanonisoi tapahtumaa. Näin tehdessään lehti käyttää symbolista valtaa. Tämän vallan avulla median käyttäjät tunnistavat tiettyjä asioita maailmassa ja pitävät myös tiettyjä asioita itsestäänselvyyksinä. Kyse on kulttuurisen järjestyksen luomisesta. (Sumiala 2012, 91–21.) Media myös hierarkisoi asioita laittaen tekstin sisäisiä diskursseja eli puhetapoja arvojärjestykseen. Tässä järjestyksessä usein kertojan diskurssi asettuu muiden yläpuolelle, kommentoiden ja asettaen muut diskurssit hierarkiseen järjestykseen. Kertojan diskurssia hallitsee usein toimittaja (Pietilä 1995, 102.) Esimerkiksi tässä yhteydessä Helsingin Sanomien kulttuuritoimitus hierarkisoi elokuvataidekenttää päättämällä kenelle se artikkeleissa puheenvuoroja antaa, mitä tapahtumia nostaa esille ja missä kontekstissa.

Jatketaan elokuvan parissa. Artikkeliksi ”Isoäitini, tietäjälegenda” (HS 6.10.2014) käsittelee elokuvaohjaaja Katja Gauriloffin uusinta elokuvaa. Artikkelissa on vain yksi haastateltava:

kirjoitetaan. Tarinankerronnan lisäksi kolttasaamelaisuutta kehystetään artikkelissa saamelaisidentiteettiin liittyvien traumojen kautta. Tällä tavoin kolttasaamelaisuus tulee liitetyksi keskusteluun identiteettipolitiikasta ja kolonialismista. Etnisyys ja identiteettiin liittyvät kysymykset ovatkin tulleet tärkeiksi saamelaisia koskeviksi kysymyksiksi 1990-luvulta lähtien (Lehtola 1997, 86). Artikkelissa kerrotaan lyhyesti siitä, miten kolttasaamelaiset joutuivat evakkoon Suomen menetettyä Petsamon talvi- ja jatkosodassa Venäjälle. Artikkelissa kerrotaan myös, että Gauriloffille ei ole opetettu lapsena saamenkieltä.

Artikkelissa Lappi kehystyy ennen kaikkea elokuvataiteen ja erityisesti kolttasaamelaisuuden kautta. Kolttasaamelaisuus esitellään artikkelissa luovuuden lähteenä, syynä sille, että Gauriloff on alkanut tekemään elokuvia. Artikkelissa puhutaan paljon myös traumoista ja identiteettiin liittyvistä lommoista ja konflikteista. Tältä osin artikkelin voisi nähdä limittyvän myös periferian kehysten suuntaan, sillä artikkelissa esitetty saamelaisrepresentaatio toistaa osittain niitä tyyppillisiä tapoja, joista saamelaisista uutisoitaessa usein käytetään. Tällainen on esimerkiksi kiistan kuvaaminen suomalaisten ja saamelaisten välillä. Artikkelissa on piirteitä myös kolttasaamelaisuuden kategorisoinnista (ks. esim. Pietikäinen & Leppänen 2007, 185 - 186).

Edelläkävijyyden kehys on artikkelissa periferian kehystä hallitsevampi siitä syystä, että toimittajan kertojadiskurssin lisäksi puheenvuoro annetaan ainoastaan saamelaistaiteilijalle itselleen. Artikkelin ei myöskään aseta Gauriloffin ajatuksia vastakkain minkään toisen tahon kanssa. Jossain määrin artikkeli siis toistaa totuttua saamelaisrepresentaatiokehystä kehystämällä kolttasaamelaisuutta identiteettiin. Toisaalta identiteettikysymys esitetään artikkelissa asiana, jonka elokuvaohjaaja Gauriloff tuo esille. Lopputuloksesta ei kuitenkaan voi päätellä millaisesta haastattelu- tai tausta-aineistosta artikkeli on kirjoitettu eli kuinka suuresti Gauriloff on identiteettikysymystä haastattelutilanteessa tuonut esille. Toisaalta on myös syytä myös muistaa, että Gauriloffin mainitsemilla identiteettilommoilla on historialliset juurensa. Kolttasaamelaiset ovat kohdanneet rasismia, halveksuntaa ja heidät on pakotettu hylkäämään kotiseutunsa (ks. esim. Lehtola 1997, 66). Edelläkävijyyden kehys korostuu, koska representaatiot kulttuurisen kolonialismin vaikutuksista, erilaisuuden ja syrjinnän kokemuksista ovat harvinaisia. Representaatioihin sisältyykin aina mahdollisuus muutokseen (Pietikäinen & Leppänen 2007, 180, 187).

On myös todettava, että tässä artikkelin representaatio on seurausta monista asioista ja päätöksistä, jotka ovat tapahtuneet jo ennen artikkelin syntymistä - ja olleet sen syntymisen

ehto. Yksi seikka liittyy elokuvan rahoitukseen. Rahoituspäätöksen varmistuminen mainitaan artikkelissa syyksi, jonka vuoksi Gauriloff puhuu vasta työn alla olevasta elokuvasta:

Nyt kun rahoitus on valmistunut, hän uskaltaa puhua siitä (HS 6.10.2014).

Joukkotiedotusvälineiden lisäksi elokuva onkin yksi tärkeimmistä teknologioista, joka tuottaa yhteiskuntaan ideologioita. Molemmat mediat tulevat muokanneeksi tapaa, jolla yksilö katsoo itseään ja toisiaan suhteessa toimijuuteen. Ei siis suinkaan ole merkityksetöntä kenellä elokuvatuotannossa katsotaan olevan toimintamahdollisuuksia ja sanavaltaa arvojärjestyksen suhteen. (Soila 2006, 88.) Mediateknologiat eivät siis ole neutraaleja, vaan ne asettavat rajoja sen suhteen mitä voidaan sanoa, ketkä sen kuulevat ja miten asiaan suhtaudutaan (Lehtonen 1996, 90).

Voisi kuitenkin nähdä, että haastatteleamalla saamelaista elokuvaohjaajaa Helsingin Sanomat antaa tärkeän ja jokseenkin harvinaisen puheenvuoron saamelaiselle taiteilijalle. Artikkelissa ohjaaja Gauriloff pääsee itse kertomaan kokemuksistaan ja myös traumaistaan, joita esimerkiksi suomen kielen pakko-opettelu on hänelle synnyttänyt. Toisin kuin artikkelissa ”Niinistö kehui saamelaisnuoria ja arvosteli Venäjää”, tässä artikkelissa saamelaisuutta ei määritellä ulkoapäin, vaan puhujana ja tekijänä on saamelainen itse. Täysin ongelmaton tämä saamelaisrepresentaatio ei ole, mutta toisaalta voidaan kysyä, voiko valtamedian lehti koskaan ilmaista alkuperäiskansan ajatuksia ilman, että se käyttää valta-asemaa?

Otetaan vielä yksi esimerkki taideaiheisesta artikkelista. Kyseessä on kirjakritiikki ”Kaljaveikko pelastaa esikoisen” (HS 21.10.2014) sodankyläläisen kirjailijan Taru Vuontisjärven esikoisteoksesta *Nyhtänköljää*. Lappi kehystyy artikkelissa kirjan päätapahtumapaikan eli Sodankylän kautta. Kirjan tapahtumat sijoittuvat 1980-luvulle, jonka aikaista Sodankylää kritiikissä kuvaillaan ”henkisen pysähtyneisyyden ja näköalattomuuden tunnelman” kautta. Tästä suhteellisen ankeasta Sodankylä-kuvauksesta huolimatta kirjakritiikin yleissävy on myönteinen. Kuten edeltävässä Katja Gauriloffia käsittelevässä artikkelissa, myös tässä kritiikissä nostetaan keskeiseksi taiteilijan synnyinseutu, Lappi. Kirjan ansioita peilataan kirjailija Vuontisjärven taustaa vasten:

Lapista kotoisin oleva Vuontisjärvi hallitsee paikallisen puheenparren ja sanomisen tavan, mutta selittää liikaa etenkin sitaatin jälkeisellä johtolauseella. Kielestä löytyisi eloa ja tehoa ilman alleviivaamistakin. --- **Sodankylää kirjoitetaan Suomen kirjallisuuskartalle urakalla.** Paikkakunnalla luokanopettajan toiminut Mooses Mentula julkaisi viime vuonna Sodankylään sijoittuvan romaanin Isän kanssa kahden. (HS 21.10.2014)

Kaljaveikko pelastaa esikoisen

Arvio: esikokkirja

Taru Vuontisjärvi: Nyhtänköljät.
Sammakko. 304 s.

YÖTÖN kaljoittelija Jorma pitää kasassa Taru Vuontisjärven (s. 1965) 1980-luvun alun Sodankylään sijoittuvaa esikoisromaanin *Nyhtänköljät*. Saamattomuudessaan miitei maagisen Jorman päiväohjelmaa alkaa baarini valinnalla, minkä jälkeen hän polttee särkin, kamppailee tuisun läpi kohteeseen ja kumoaa tuoppeja pilkkua.

Hänen isällään on sama harastus, mutta entinen metsuri jakaa haaveilla paluusta leimikolle. Valitettavasti metsätyökooneet ovat korvaamassa moottorisaha umpihangassa kiskovat juokaleet puunkaatojina.

KIRJAN henkilogalleriaan kuuluu myös huumebisneksiin pyrkivä Rausku, Jorman epiteetisäpönninen on-off-tyttöystävä Hanna ja kaksi helsinkiläistä opiskelijatytötä, jotka tulevat Sodankylään haastattelemaan pitkäkaistatöitä.

Kaksikko törmää onnekseen Jorman, ja vastoin odotuksia toinen työstä alkaa heilastella umpimielisen tuoppiintuotte-

lijän kanssa.

Virven ja Jorman kohtaamiset ovat kirjan vahvimpiä hetkiä. Jorma on ällistyttävien välinpitämättömän ja hidasajatuksinen järke, joka tuijottelee kattoon ja puhalttaa savurenkaita työtön yrittäessä saada selkoa tämän elämästä. Kun Virve tulee myöhemmin varta vasten Jorman luokse kylään, mies heittää takin niskaansa ja lähtee baariin sanomatta sanaakaan.

Nyhtänköljien voi nähdä Mikko Rimmisen Pussikaljaromaanin pohjoisena serkkuna.

Ei ole hänen asiansa, seuraako halki Suomen matkustanut vieras perässä vai ei. Jorma on kaikessa tilannetajuttomuudessaan pelottavan uskottava hahmo ja taitava suoritus kirjallijana.

NYHTÄNKÖLIJÄSSÄ tapahtuu hyvin vähän mitään erikoista. Rauskun yritykset päästä peluriksi Lapin huumarimiekin tuovat tarinaan jännärin vivalteen.

Päloisin henkilöle juovat, istuskelevat, polttelevat tupakkaa

ja jauhavat tyhjää.

Kirja pyrkii jünnaamisen uhalakin tavoittamaan pienen paikallisuuden henkisen pysäyttävyyden ja ihmisestä toiseen tarttuvan näköalattomuuden tunnelman, joka tiivistyy parhaiten Jorman mukavien olemukseen.

Kaikessa epädramaattisuudessaan *Nyhtänköljien* voi nähdä Mikko Rimmisen *Pussikaljaromaanin* pohjoisena serkkuna, joka ei kuitenkaan ilmaise itseään yhtä runollisesti.

Lapista kotoisin oleva Vuontisjärvi hallitsee paikallisen puheenparren ja sanomisen tavan, mutta selittää liikaa etenkin sitaatin jälkeisillä jolnauksilla. Kielestä löytyisi väriä ja tehoa ilman alleviimaistakin.

Nyt kokonaisuus jää jonkin verran siivottomaksi.

SODANKYLÄÄ kirjoitetaan Suomen kirjallisuuskartalle urakalla. Paikkakunnalla luokanopettajana toiminut Mooses Mentula julkaisi viime vuonna Sodankylään sijoittuvan romaanin *Isän kanssa kahden*.

Juhani Karila
► Helsingin Sanomien palkinto vuoden parhaalle esikoisrooksele jaetaan 13. marraskuuta.

Kuva 15. Kirjakritiikissä (21.10.2014) kuvaillaan, että Sodankylää kirjoitetaan nyt Suomen kirjallisuuskartalle.

3.2. Porotalous rakentaa asiantuntijuutta

Taideaiheiden lisäksi edelläkävijyyden kehys näkyy muutamassa porotaloutta käsittelevässä artikkelissa. Artikkelit "Hohtavan maalin toivotaan vähentävän porokolareita" (HS 07.10.2014) käsittelee sitä miten Rovaniemellä porojen sarviin suihkutetaan hehkuvaa spray-maalia, jotta porokolarien määrä pienenee Lapissa. Artikkelit on yksi niistä harvoista artikkeleista aineistossani, joka on tehty Lapissa, tässä tapauksessa Rovaniemellä.

Katson artikkelin kuuluvan edelläkävijyyden kehukseen, sillä artikkelissa esitellään uutta keinoa liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Lisäksi artikkelin näkökulma rakentuu paikallisuudesta käsin ja antaa paikallisten haastateltavien sanomisille paljon palstatilaa. Artikkelissa ääneen pääsevät poroyrittäjä, poroisäntä, paliskuntain yhdistyksen toiminnanjohtaja ja Korkeasaaren eläintenpuiston entinen johtaja. Kaikki muut haastateltavat ovat Lapista lukuunottamatta Korkeasaaren eläintenpuiston entistä johtajaa. Kärkeen uutisessa on nostettu se, että maalaamalla poronsarvia pyritään siihen, että porokolarien määrä pienenee. Juttu alkaa kuvailevalla, reportaasimaisella osuudella:

-- Sarvet ovat hetkessä hohtavan maalin peitossa, kun nuori poroyrittäjä Piritta Hautakangas, 25, ruiskuttaa spraypullosta. Ollaan Rovaniemen luoteispuolella Koiramännikön erotusaidalla. Apuna porojen sarvien maalauksessa ovat Sanna Marjamaa ja Piritan isä Pekka Hattukangas. Hohtavan maalin toivotaan vähentävän porokolareita Lapissa. (Mainio HS 7.10.2014.)

Sanna Marjamaa suihkutti hohtavaa maalia poron sarviin. Mukana urakassa oli Janne Mustonen.

Hohtavan maalin toivotaan vähentävän porokolareita

Satojen porojen sarvet saavat hohtavan pinnan spraymaalilla

Talpo Mäkelä HS

Rovaniemi

SARVET ovat hetessä hohtavan maalin peitossa, kun nuori poroyrittäjä Pirtta Hattukangas, 25, ruiskuttaa spraypullosta. Ollaan Rovaniemen luotespuolella kolmannen erotusaidalla. Apuna porojen sarvien maalauksessa ovat Sanna Marjamaa ja Pirttan isä Pekka Hattukangas.

Hohtavan maalin toivotaan vähentävän porokolareita Lapissa. Suomessa jää vuosittain auton alle 3 500–4 500 poroa. Suurin osa onnettomuuksista tapahtuu marraskuun ja tammikuun välisenä aikana.

Hopeanhoitoon maali ei juuri näy päivämäärässä, mutta

heijastaa valoa hyvin pimeässä. "Aiemme myös kokeilla maalin levittämistä pensselillä", Pirtta Hattukangas kertoo.

Rovaniemen leipillä sijaitsevassa Poikajärven paliskunnassa on noin sata poronostajaa ja noin 4 000 poroa.

HOHTAVAN sarvien toivotaan vähentävän porokolareita muun muassa Kittilään johtavan valtioiden varressa. Saman tiedon matkivat muun muassa edelin bihtorutit.

"Porokolariit ovat lisääntyneet. Viime vuonna Poikajärven paliskunnassa kirjattiin noin 200 porokolareita. Paliskunnan alue ulottuu myös Nelostielle, jossa myös on vilkas lomailukerho", kertoo poronostaja Velkko Heiskari.

Syksen poronostuksessa maalaat Rovaniemen ympärillä noin 200 poron sarvet valoa heijastavalla spraymaalilla. Kokeilussa on mukana kuusi poronostajaa.

"MAALAUSSIDEA on erinomainen, sillä autotilajien pinnat maalaus eläinten lähellä on lisääntynyt", sanoo Korkeasaaren eläinlääkintöasiantuntija, professori Seppo J. Turunen. Tutkimuksella selvitetään, vähentääkö hohtava porokolareita. Sen jälkeen päätetään laajemmasta maalausoperaatiosta", sanoo Paliskunnan yhdistyksen toiminnanjohtaja Anne Ollila.

Tuoksin kaikkia Suomen poroja maalaat, sillä Suomessa voi olla enintään noin 200 000 poroa. Suomessa on 56 paliskuntaa.

Spraymaalin testaaminen aloitettiin viime keväänä 20 porolla. "Siinä tutkittiin, kuinka hyvin maali pysyy sarvissa erilaisissa sääolosuhteissa. Tulokset olivat rohkaisevia", Ollila kertoo.

► Katso, miten sarvien maalaus sujui Rovaniemellä: HS.fi/hstv

Kuva 16. Helsingin Sanomat käsitteli porokolarien ehkäisyä uutisartikkelissa 7.10.2014.

Myös artikkelin kuvitus rakentaa edelläkävijyyden kehystä. Artikkelissa on yksi pääkuva, jossa porojen sarvia spreijataan (kuva 16). Kuvassa on kaksi poroa ja kaksi ihmistä, joista toinen suihkuttaa spray-maalia porojen sarviin. Kuva on otettu haastattelutilanteesta ja siinä esiintyvät ihmiset pääsevät ääneen myös artikkelin leipätekstissä. Tällainen valinta vahvistaa kuvassa esiintyvien henkilöiden kommenttien painoarvoa. Porojen sarvia maalaavat pääsevät itse artikkelissa perustelemaan mistä operaatiossa on kyse ja miksi maalaaminen on tarpeen. Tätä näkökulmaa ei artikkelissa myöskään aktiivisesti haasteta tai kyseenalaisteta. Tällä tavoin artikkelissa paikalliset poroelinkeinon harjoittajat representoidaan oman alansa asiantuntijoina. Asiantuntijuus ja maallikkous ovat kontekstuaalisesti relativistisia käsitteitä. Asiantuntemus on jonkin asian tuntemusta ja se konstruoituu eri tilanteissa eri tavoin. Toisaalta tästä johtuen asiantuntija joutuu tekemään eroa maallikkouteen. (Saaristo 2000, 34.)

Pysytään poroelinkeinon piirissä. Poron jatkojalostusta käsittelevä artikkeli "Huippuravintoloiden oma poromies (HS 09.10.2014) käsittelee sallalaista poroyrittäjää, joka toimittaa poronlihaa useille pääkaupunkiseudun ravintoloille. Artikkelissa kärkeen on nostettu se, että poromies syö itse poroa kaksi kertaa päivässä. Artikkelissa poroyrittäjästä maalataan sinnikäs, utterra ja asiantunteva kuva. Tätä mielikuvaa rakennetaan tekstissä kuvailemalla poronhoidon työn raskautta.

"Ennen söin poroa kolme kertaa päivässä, nyt olen vähentänyt kahteen." Näin voi puhua vain poronostaja ja sellainen sallalainen Hannu Lahtela onkin. Poroon ei kuulemma kyllästy, sillä se on raaka-aineena niin monipuolinen. --- Pohjois-Sallan paliskunnassa porot kerätään luonnosta helikopterin avulla. Eläimiä ajetaan aitaukseen, kunnes koolla on vähintään 600 eläintä. Haku voi kestää muutamia päiviä. -- Kuvateksti: Ensimmäiset poronlihalähetykset Pohjois-Sallan paliskunnasta saapuvat Helsingin ravintoloihin tällä viikolla. (HS 9.10.2014)

Artikkelissa on kaksi haastateltavaa: poromies Hannu Laitela ja helsinkiläinen kokki Markus Maulavirta. Kokin kommentti tukee artikkeliin rakennettua kuvaa poromiehestä uutterana työn sankarina:

“Hannu **on kirkas ykkönen** poronjalostuksessa”, sanoo pitkän linjan tehnyt kokki Markus Maulavirta. (HS 9.10.2014)

Artikkelissa on yksi pääkuva (kuva 17), jossa poroerotusaidan edessä seisoo jutun päähenkilö, poromies Hannu Laitela. Se ettei artikkelissa ole muita kuvia, tukee myös osaltaan juttuun rakennettua näkökulmaa poromies Lahtela on jutun päähenkilönä, “sankarina”. Kuva on otettu Lapissa Sallassa.

Kuva 17. Hannu Lahtela seisoo Helsingin Sanomien kuvaajan Timo Lindholmin ottamassa valokuvassa Sallan poroerotusaidalla, HS 9.10.2014.

Kuten edeltävässä porojen sarvien maalaamista käsittelevässä artikkelissa, myös tässä artikkelissa poroelinkeinoa harjoittavasta henkilöstä rakennetaan artikkelin asiantuntijaa. Artikkelissa poroyrittäjä Hannu Lahtela kertoo esimerkiksi omia ruokavinkkejään porosta raaka-aineena: “Isä opetti, että kun liemi on kirkasta, käreistys on valmis”, päättyy artikkeli Lahtelan kommenttiin.

3.3. Potentiaalinen länsiraja

Lappi sijaitsee maakuntana niin Ruotsin, Norjan kuin Venäjän rajalla. Laajojen rajojensa vuoksi Lapin merkitys raja-alueena nousee esiin myös aineistossani Suomen ja Ruotsin välisen rajaseudun kautta. Edelläkävijyyden kehyksessä tämä rajallaolo ei kehystä Lappia reunalle, jonnekin kauas, vaan tässä kehyksessä rajaseutu edustaa potentiaalia, mahdollisuuksia.

Helsingin Sanomat julkaisi 16.10.2014 uutisen, jossa kerrotaan, että Suomen ja Ruotsin rajalle perustetaan yhteiset poliisijoukot. "150 poliisin kouluttaminen Suomen ja Ruotsin ylittävään yhteistyöhön alkoi pohjoisessa", artikkelin ingressissä kerrotaan. Uutisartikkelissa esitellään Ruotsin ja Suomen rajalla yhteispartiointia aloittavan poliisin toimintaa. Edelläkävijyyden kehukseen artikkeli sijoittuu, koska artikkelissa kuvaillaan Lapissa tapahtuvan jotain ensimmäisenä koko EU:n alueella. Tällä tavoin Lappi kehystyy pilotoinnin alueena.

Vuosia puhuttu Suomen ja Ruotsin poliisin yhteispartiointi alkaa Suomen länsirajalla vuonna 2016. Tällöin samassa partioautossa istuu sekä suomalainen että ruotsalainen poliisi. **Vastaavaa ei ole toteutettu missään EU-rajalla. (HS 16.10.2014)**

Kuva 18. Helsingin Sanomat kirjoitti 16.10.2014 julkaistussa artikkelissa Ruotsin ja Suomen rajalle perustettavista yhteisistä poliisijoukoista.

Artikkeliin on myös haastateltu laajasti paikallisia, mikä myös osaltaan rakentaa artikkeliin edelläkävijyyden kehystä. Artikkelissa on yhteensä seitsemän haastateltavaa, joista neljä edustaa Lapissa joko Suomen tai Ruotsin puolella toimivaa poliisia. Artikkelin antaa siis varsin laajan puheenvuoron Lapissa toimiville viranomaisille, tässä tapauksessa poliisiviranomaisille. Myös jutun kuvitus tukee edelläkävijyyden kehystä. Artikkelissa pääkuvassa on esitetty kolme poliisia ja henkilö, josta kerrotaan lukijalle vain etunimi "Maija".

Viimeisenä esimerkki otan esille ammatillista koulutusta käsittelevän artikkelin. Uutisartikkeli "Miehet rynnivät perinteisille naisaloille" (HS 6.10.2014) käsittelee työelämää ja kouluttautumista. Artikkelissa kerrotaan, että rajat naisvaltaisten ja miesvaltaisten ammattien välillä ovat murtumassa. Se johtuu artikkelin mukaan siitä, että miehet koulutautuvat entistä useammin terveyden ja kaupan alalle. Lappi kehystyy artikkelissa paikkana, jossa koulutuksen tasa-arvo on artikkelin muotoilua lainaten "luontevaa". Artikkelin sijoittuu edelläkävijyyden kehukseen juuri tästä näkökulmasta johtuen: siinä esitellään Suomen, Ruotsin ja Norjan

yhteistä ammattiopistoa paikkana, jossa tasa-arvo toteutuu. Artikkelissa on haastateltu myös useita opiskelijoita, jotka kaikki ovat kotoisin pohjoisesta: joko Norjan, Ruotsin tai Suomen puolelta.

Kuva 19. Helsingin Sanomat kirjoitti 6.10.2014 julkaistussa artikkelissa siitä miten miehet koulutautuvat yhä useammin terveyden ja kaupan alalle.

Sekä tämä koulutusta käsittelevä artikkeli että aikaisempi poliisien toimintaa koskeva artikkeli kehystävät Lappia kansainvälisyyden ja yhteispohjoismaisen toiminnan kautta. Molemmissa artikkeleissa tähän kansainvälisyyteen liittyy myös jotain pioneerimaista: edelläkävijyyttä tasa-arvossa tai viranomaisyhteistyössä.

3.4. Yhteenvetoa

Utinen on toimittajan rakentama esitys, representaatio. Sen aineksina toimivat esimerkiksi haastattelulausunnot, selvitykset ja asiakirjat (Pietilä 1995, 82.)

Edelläkävijyyden kehykselle on tyypillistä, että siinä ääneen pääsevät Lapissa asuvat ja vaikuttavat ihmiset. Edelläkävijyyden kehys antaa puheenvuoroja niin taiteilijoille, yrittäjille kuin esimerkiksi Lapissa toimiville viranomaisille. Kehyksessä juttujen lähestymistapa on usein paikallinen eli tässä tapauksessa aihetta tai ilmiötä lähestytään Lapista käsin. Nämä artikkelit on usein rakennettu siten, että Lapissa asuvalle tai vaikuttavalle haastateltavalle annetaan paljon painoarvoa artikkelin sisällön suhteen. Voisi sanoa, että edelläkävijyyden kehykseen lukeutuvissa artikkeleissa juttujen näkökulma myös muotoutuu enemmän haastateltavien mukaan. Jos asiaa kärjistää hieman: edelläkävijyyden kehyksessä haastateltavalla on suurempi painoarvo artikkelin agendaan. Agendalla voidaan tarkoittaa sitä mikä kussakin ajassa nousee tärkeäksi (Dearing & Rogers 1992, 2).

Agendaan liittyy kysymys asiantuntijuudesta eli siitä kenen tiedolle annetaan merkitysarvoa. Väitän, että edelläkävijyyden kehysten paikallisesta tarkastelutavasta johtuen asiantuntijuus representoituu useammin Lappiin sen sijaan, että ilmiötä tai asiaa selitettäisiin Lapin ulkopuolelta käsin. Asiantuntijuudessa siis kyse ole siitä kenellä on paremmat tai huonommat tiedot, vaan kenen tiedolle kussakin tilanteessa annetaan painoarvoa (Saaristo 2000, 32).

Millaista asiantuntijuutta edelläkävijyyden kehyksessä sitten tuotetaan? Asiaa voi tarkastella sitä kautta, millaisissa aiheissa asiantuntijuus paikallistuu tai niin sanotusti "lappilaistuu". Aineistoni perusteella väitän, että mitä paikallisempi näkökulma, sitä läheisempi kytkös on myös asiantuntijuuden paikallistumisella. Aineistossani lappilaiseen asiantuntijarooliin lukeutuu taiteilijoita, poroyrittäjiä ja viranomaisia. Esimerkiksi elokuvaohjaaja Katja Gauriloffin haastattelussa Gauriloff kuvataan oman teoksensa parhaimpana asiantuntijana. Tämä liittyy myös laajemmin aineistoni taideaiheisiin artikkeleihin. Samoin poroelinkeinoa käsittelevissä artikkeleissa poroyrittäjät kuvataan alan asiantuntijoina. Asiantuntijuutta rakennetaan artikkeleissa siten, ettei niissä esitettyjä näkemyksiä haasteta tai problematisoida. Esimerkiksi poronsarvien sprayjaamista käsittelevässä artikkelissa (kuva 16) ei ole haastateltu poroyrittäjiä, jotka eivät porojensarvia maalaa. On täysin mahdollista, että poroyrittäjien kesken on laaja konsensus sen suhteen, että porojen sarvien maalaaminen turvallisuuden parantamiseksi on hyvä ajatus. Profession sisällä olevaa konsensusta - tai sen puutetta - ei artikkelissa kuitenkaan tuoda esille.

Edelläkävijyyden kehykseen kuuluu myös saamelaisrepresentaatio, jonka voisi nähdä rikkovan perinteistä saamelaisrepresentaatiota. Tässä luvussa aiemmin käsittelemäni artikkeli elokuvaohjaaja Katja Gauriloffista rikkoo perinteistä saamelaisrepresentaatiota siltä osin, että se käsittelee kolttasaamelaisen elokuvaohjaajan työtä tekijän näkökulmasta käsin. Kuten aiemmin jo mainitsin, artikkelissa on kuitenkin piirteitä, joiden vuoksi sen voisi nähdä limittyvän myös periferian kehykseen. Artikkelissa on viitteitä esimerkiksi romantisoinnista. Alkuperäisväestöt ovatkin usein olleet romantisoinnin ja mystifioinnin kohteena (Pääkkönen, 199, 34). Toisaalta voidaan kysyä, kuinka laajalti taiteilijoiden työtä romantisoidaan mediassa ylipäänsä? Pelkän media-aineiston perusteella on vaikea sanoa, kuinka paljon haastateltava (tässä tapauksessa Gauriloff) on vaikuttanut kommentaareillaan siihen millaiseksi artikkeli lopulta muotoutuu. Toimittajan ja kulloinkin esillä olevien tahojen toisistaan erottelu ei aina ole mahdollista, sillä ne voivat kietoutua toisiinsa erottamattomalla tavalla (Pietilä 1995, 13).

Täytyy ottaa myös huomioon, että laajemmin ajateltuna mediarepresentaatioiden muokkautuminen ei ole pelkästään toimittajan valintojen seurausta, vaan kysymys liittyy representaation kohteena olevan alan, tässä tapauksessa esimerkiksi elokuva-alan toimijuuteen. Mediarepresentaatioon muotoutumiseen vaikuttaa esimerkiksi kysymys elokuvien rahoituksesta. Se kenen töitä rahoitetaan, tulee todennäköisemmin myös saamaan medianäkyvyyttä töilleen. Toisin sanoen representaatioiden muuttuminen vaatii uudenlaista kielenkäyttöä tai poliittisia muutoksia (Pietikäinen & Leppänen 2007, 187). Tässä tapauksessa nämä muutokset olisivat siis kulttuuripoliittisia muutoksia, jotka ovat tapahtuneet jo ennen artikkelin kirjoittamista.

Edelläkävijyyden kehysten kuvituksessa on usein kuvattuna ihmisiä tekemässä jotain. Usein artikkelissa on iso pääkuva, jossa esiintyy jokin artikkeliin haastateltu henkilö. Edelläkävijyyden kehyksessä ihmiset on myös usein kuvattu Lapissa (kuva 20).

Kuva 20. Edelläkävijyyden kehysten kuvituksessa on usein kuvattu ihmisiä lappilaisessa ympäristössä. Poroyrittäjiä kuvataan työn touhussa, elokuvataiteilijoita pohdiskelevan oloisina.

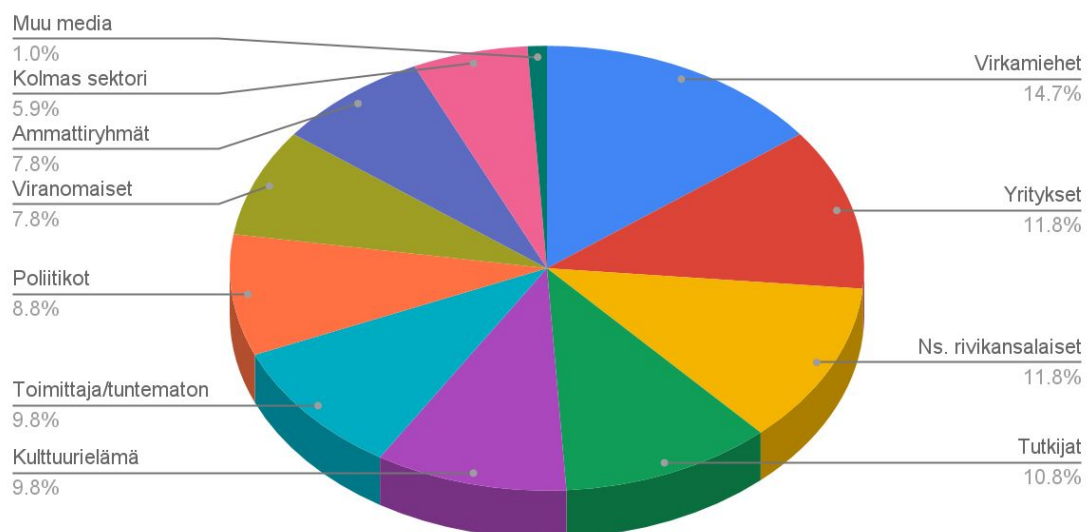
Edelläkävijyyden kehysten kuvitus piirtää Lapista arkista mutta myös aktiivista kuvaa. Kehys representoi Lappia alueena, jossa eri ammattikuntiin kuuluvat ihmiset elävät arkeaan tehden erilaisia asioita. Lisäksi kuvissa esiintyvät taiteilijat kehystävät Lappia paikkana, joka on monen taiteilijan koti tai ainakin vierailupaikka. Sillä keitä kuvissa esiintyy on merkitystä, kun puhutaan median tuottamasta vallasta ja valta-asetelmista. Edelläkävijyyden kehysten kuvitus antaa valtaa kuvissa esiintyville ihmisille representoiden heidät aktiivisina toimijoina, ihmisinä joilla on sanottavaa. Mediatekstit - joihin myös kuvat sisältyvät - muodostavat jatkuvan kamppailun areenan, sillä media on osa taloudellista ja poliittista valtakoneistoa. Siihen liittyy samaan aikaan alistavia ja ihmisten toimintakykyä ylläpitäviä seikkoja (Lehtonen 1996, 101.)

4. Kenen ääni Lappi-puheessa kuuluu?

Tutkielmani keskeisin kysymys on ollut selvittää kenen ääni Helsingin Sanomien Lappi-uutisoinnissa kuuluu. Jos asiaa tarkastelee artikkeleissa mainittujen haastateltavien tai artikkeleiden kirjoittajien (mukaan lukien mielipidekirjoitukset) kautta, voi todeta, että Lapin ääni koko aineistossa on varsin ohut. Kuten jo aiemmin toin ilmi (ks. luku 2), koko aineistoni 70 artikkelissa esiintyy eri haastateltavia 144 kappaletta. Näistä lappilaisia (joko Lapissa asuvia tai lappilaista insituutiota edustavia) on 21. Kaikista aineistoni haastateltavista siis noin 15 prosenttia on lappilaisia. Yksi keskeisin tutkimustulokseni on, että Lappia käsittelevissä tai sivuavissa artikkeleissa puhujat ovat useimmiten Lapin ulkopuolella.

4.1. Tuoko korkea asema enemmän palstatilaa?

Kenen ääni Lappi-artikkeleissa sitten kuuluu? Selkeyttääkseni asiaa, olen laskenut kaikki aineistossa nimetyt lähteet ja haastateltavat (taulukko 2). Jos haastateltavaa tai lähdeä ei ole ollut tiedossa, olen merkinnyt artikkelin ryhmään "toimittaja/tuntematon". Tähän ryhmään sisältyvät myös kaikki toimittajien kirjoittamat mielipidetekstit.

Taulukko 2. Aineistossa mainittujen haastateltavien ja lähteiden (144 kpl) jakautuminen taustan mukaan.

Analyysi osoittaa, että artikkeleissa nimetyistä haastateltavista ja lähteistä suurimman ryhmän muodostavat virkamiehet. Tähän ryhmään kuuluu kuntien johto- ja vastuuhenkilöitä ja eri ministeriöiden edustajia. Ryhmässä vilisee titteleitä, kuten *johtaja*, *erityisasiantuntija*, *vastaava virkamies* ja *päällikkö*. Seuraavaksi suurimman ryhmän muodostaa yrityselämän ääni. Tähän ryhmään kuuluu pääosin matkailun, kaivosteollisuuden ja energiayhtiöiden edustajia. Kuten edeltävässäkin ryhmässä, myös tässä ryhmässä haastateltavat ovat usein johtoon kuuluvia henkilöitä, kuten yritysten toimitusjohtajia. Analyysi siis osoittaa, että korkea asema valtionhallinnossa, kuntatasolla tai yritysmaailmassa lisää medianäkyvyyttä.

Jos haastateltavia ja lähteiden käyttöä ajattelee aseman kautta, tulee kolmanneksi suurin hierarkiassa alemmas. Kolmanneksi suurimmaksi ryhmäksi olen nimennyt niin sanotut rivikansalaiset. Tämän ryhmän henkilöt eivät edusta mitään tiettyä instituutiota, vaan he ovat esimerkiksi hammaslääkärin asiakkaita ja kadunkulkijoita. Tähän ryhmään kuuluvat myös sellaiset mielipidekirjoittajat, jotka ovat allekirjoittaneet mielipidekirjoituksen yksityishenkilönä. Ryhmässä esiintyy titteleitä kuten *eläkeläinen*, *asiakas* ja *lenkkeilijä*.

Neljänneksi suurin ryhmä ovat tutkijat. Ryhmässä on edustettuna tutkimuslaitoksia kuten Terveyden- ja hyvinvoinnin tutkimuslaitos, Turun yliopisto ja Tilastokeskus. Tässä ryhmässä ei ole yhtään lappilaista haastateltavaa, vaikka tutkimustyötä tehdään myös Lapin maakunnan alueella.

Kuten jo edelläkävijyyden kehystä avaavan luvun yhteydessä toin ilmi (luku 2), taiteen tekeminen ja paikallisuus nivoutuvat jollain tasolla yhteen. Tästä johtuen kulttuurielämän haastateltavien joukossa on myös useampia lappilaisia toimijoita. Tähän ryhmään kuuluu haastateltavia esimerkiksi titteleillä, kuten *ohjaaja*, *tuottaja*, *kriitikko*, *näyttelijä* ja *runoilija*.

Kulttuurielämän kanssa yhtä suuren ryhmän muodostavat artikkelit, joissa joko lähde tai haastateltavia ei ole mainittu tai artikkeli on Helsingin Sanomien toimittajan kirjoittama mielipideteksti. Tähän ryhmään kuuluu esimerkiksi joukko niin sanottuja ”pikku-uutisia”, joissa kerrotaan esimerkiksi siitä miten valtion metsiä siirtyy suojelualueiksi. Tällaisia uutisia ei aina ole lähteytetty. On toki määrittelykysymys miten artikkelin kirjoittaneen toimittajan äänenkäytön näkee peilautuvan suhteessa koko aineistoon. Voidaan nimittäin myös katsoa, että toimittajan kertojaääni on läsnä kaikissa aineiston artikkeleissa, eikä sen erottaminen omaksi ryhmäkseen ole mielekästä. Voisikin ajatella, että toimittaja muodostaa tietynlaisen pääkehysten artikkeleille. Se on kehys, joka voi olla huomaamaton, mutta läsnä kaikissa

teksteissä. Toimittaja on työssään työstänyt ja konstruoinut oman todellisuuskuvauksen, johon nojautuen erilaisia toimijaryhmiä voidaan rakentaa (Saaristo 2000, 46).

Toin jo aiemmin ilmi, että kahdessa suurimassa ryhmässä korkeampi asema virastoissa tai yrityksessä tuo enemmän palstatilaa. Tämä asetelma ei kuitenkaan näy aineistossani poliitikkojen kohdalla. Poliitikkojen osuus haastateltavissa on nimittäin vasta seitsemänneksi suurin.

Seuraavaksi suurin ryhmä viranomaiset koostuu pääosin poliisihaastateltavista. Ammattiryhmään taas kuuluvat haastateltavat, joita on haastateltu heidän ammattiroolinsa vuoksi. Tässä ryhmässä esiintyy esimerkiksi kokkeja ja opettajia. Toiseksi pienimmän ryhmän muodostaa niin sanottu kolmas sektori eli erilaisten ei-valtiollisten etujärjestöjen ryhmä. Pienimpänä ryhmänä olen erottanut omakseen muun median. Käytännössä se koostuu lehtilainanostista, jotka aineistossani ovat pieniä lainauksia maakuntalehti Lapin Kansan kirjoituksista.

Edellä esitelty taulukko kuvaa siis yleisesti haastateltavien ja lähteiden jakautumista aineistossa. Se ei kuitenkaan kerro sitä asiayhteyttä, jossa haastateltavat esiintyvät. Osa haastateltavista kommentoi jotain uutisaihetta, eikä suoraan Lappia. He kuitenkin tulevat epäsuorasti liitetyksi Lappi-keskusteluun sitä kautta, että samassa artikkelissa viitataan jollain tavalla Lappiin tai saamelaisuuteen.

Entä mitä haastateltavien ja lähteiden käytön jakaantumisesta voidaan sanoa? Aineistoni perusteella vaikuttaa siltä, että toimittaja etsii haastateltavia usein erilaisista virastoista ja tutkimuslaitoksista. Haastateltavien valinnassa näkyy myös yhteiskunnallinen asema: korkeampi asema virastoissa ja yritys-elämässä näkyy erityisesti kahden suurimman haastatteluryhmän kohdalla. Koska määrällisesti tämänkaltaisia instituutioita on Lapin maakunnan alueella vähän, voi se osaltaan selittää miksi Lapin ääni koko aineistossa on niin pieni. Toisaalta Lapin maakunnan alueella on valtionhallinnon virastoja sekä esimerkiksi Lapin yliopisto. Silti aineistossani yhtäkään haastattelua ei ole tehty näistä instituutioista.

Miksi Lapissa sijaitsevista virastoista tai tutkimuslaitoksista haastateltavista ei ole aineistoon valikoitunut, vaikka artikkeleissa käsitellään myös Lappiin liittyviä asioita? Yksi selitys voi löytyä, kun tarkastellaan laajemmin kysymystä asiantuntijuuden rakentumisesta julkisuudessa. Laajan määritelmän mukaan kaikki aineiston haastateltavat voitaisiin nähdä asiantuntijoina,

vaikka he eivät edustaisikaan mitään tiettyä tahoa tai organisaatiota. Tämän lisäksi on olemassa niin sanottua hiljaista tietoa, jolla tarkoitetaan kontekstiin sidottua ja toimintakeskeistä tietoa. Esimerkiksi paikallinen tieto olosuhteista saattaa jäädä käsittelemättä tai sitä pidetään epätarkkana arkitiedon kaltaisena tiedon muotona. (Saaristo 2000, 109–111.)

Asiantuntijuus konstruktivistisessa mielessä tarkasteltuna on kontekstuaalista, eikä se välttämättä perustu tiettyyn koulutukseen tai ammattiasemaan. Se ei välttämättä vaadi edes minkäänlaista tiedepohjaa, eikä asiantuntijuutta ole pakko nähdä tiettyyn profession liitettynä. Laajasti miellettyä asiantuntijuus voidaan nähdä julkisuudessa neuvoteltuna, kommunikaatioon ja luottamukseen perustuvana. (Saaristo 2000, 59–60, 120, 139.) Toisaalta - jos julkisuutta ei muodostu, ei asiantuntijuutta ja sitä kautta luottamusta voi rakentua. On siis mahdollista, että vähäinen mediajulkisuus on esteenä asiantuntija-aseman rakentumiselle ja sitä kautta medianäkyvyyden lisääntymiselle. On mahdollista, että valtakunnan mediassa rakentuva mediajulkisuus suosii jo aiemmin mediajulkisuutta saaneita tahoja, koska asiantuntijuuden rakentumiseen liittyy myös luottamuksen näkökulma.

4.2. Kehykset ristikkäin

Erilaisista tulkintakehyksistä puhuttaessa täytyy ottaa myös huomioon se, että ne ovat aina aikaansa sidottuja eikä niitä voi täysin vapaasti valita. Eri poliittisissa ilmastoissa kehykset rakentuvat eri tavoin ja niihin vaikuttavat erilaiset resurssit. Tällaisia erilaisia resursseja ovat faktuaalinen taso, moraalinen taso, hallinnollinen taso ja jopa esteettinen taso. (Saaristo 2000, 46.)

Aineistostassani hallitsevimaksi kehukseksi nousee periferian kehys. Edelläkävijyyden kehys on heikompi, mutta aineistossani on kuitenkin aiheita, jotka voisi lukea kuuluvaksi sekä periferian että edelläkävijyyden kehyksiin. Esimerkiksi saamelaisrepresentaatioissa on limittymistä molempiin kehyksiin. Saamelaiskysymys muistuttaakin erityisen hyvin siitä, ettei Suomi ole nyt eikä koskaan ole ollutkaan yksi yhtenäinen kokonaisuus. Etelän ja pohjoisten erojen lisäksi maata jakavat myös esimerkiksi itäiset ja läntiset vaikutteet. (Lehtonen & Löytty 2007, 110.)

Yleisesti voi sanoa, että aineistossani esiintyvien saamelaisrepresentaatioiden määrä on kuitenkin vähäinen. Pieni määrä taas vahvistaa väittämää siitä, että valtajulkisuudessa

saamelaisrepresentaatioiden osuus on pohjoisen maakuntalehtiä lukuunottamatta melko harvinaista. Aiempi tutkimustieto osoittaa, että valtamediassa saamelaisten asioita käsitellään verrattain vähän (Pietikäinen 2000, 121). Vähäinen julkisuus taas kaventaa mahdollisuuksia osallistua julkiseen keskusteluun ja sitä kautta luoda vaihtoehtoisia vastakuvia julkisuuteen siitä mitä saamelaisuus on tai voisi olla. (Pietikäinen & Leppänen 2007, 185). Tämä taas liittyy kysymykseen stereotyyppioista: jos stereotyyppioita tai pinttyneitä mielikuvia haluttaisiin rikkoa, se vaatisi myös monipuolisia mediarepresentaatioita. Saamelaisrepresentaation merkitys viime aikoina on noussut yhä tärkeämmäksi myös sen takia, että kysymykset saamelaismääritelmästä ovat nousseet pinnalle.

Joukkotiedotusvälineillä on ollut taipumus kuvata etnisiä vähemmistöjä toiseuden, erilaisuuden, uhan ja konfliktien kautta (Pietikäinen 2000, 124). Tämän jaottelun voidaan nähdä limittyvän suomalaiseen kansallismieliseen ajatteluun. Tällainen ajattelu loi rajoja niin venäläisiin, ruotsalaisiin kuin myös saamelaisiin. Rajaamalla suomalaisia "muista" on luotu kuvaa jonkinlaisesta suomalaisuuden olemuksesta. (Lehtola 1999, 18.) Toisaalta voidaan kuitenkin todeta, että myös suomalaisten käsitykset suomalaisista ja suomalaisuudesta perustuvat tiettyihin yleistyksiin ja likimääräistyksiin (Lehtonen 2004, 23).

Yksi tutkielmani havainto liittyy siihen miten periferian ja edelläkävijyyden kehukset painottuvat eri juttutyyppeiden ja aihealueiden kanssa. Aineistossani on havaittavissa, että uutisaukeamilla kehukset ovat selkeärajaisempia. Se johtuu mahdollisesti siitä, että uutiskerronnassa uutisrutiinit vaikuttavat työprosessia ohjaavana taustavaikuttajana esimerkiksi henkilökuvan juttutyyppejä tiukemmin. Uutisrituaalit ovat vakiintuneita journalistisia kerronnan tapoja ja käytäntöjä, joita tuottamalla media muokkaa käsitystämme siitä, miten uutistapahtuman merkityksellistämme. Tyypillistä tällaisille rituaaleille on, että ne tukevat ja ylläpitävät usein käytänteitä, jotka vahvistavat vallassa olevaa eliittiä ja sen painoarvoa yhteiskunnan koossapitävänä voimana (Sumiala 2010, 106–107.)

Edelläkävijyyden kehys näyttäytyy voimakkaammin taideaiheissa artikkeleissa luultavasti siksi, että taide- tai kulttuuriaiheet mahdollistavat monimuotoisempia käsittelytapoja. Kulttuurisivuilla näyttäisi siis pätevän erilaiset uutiskriteerit kuin esimerkiksi kotimaan uutisaukeamilla. Edelläkävijyyden kehys nivoutuu kulttuuri- tai taideaiheisiin artikkeleihin myös siitä syystä, että monissa aiheen artikkeleissa Lappi paikkana nivotaan osaksi taiteilijan työtä. Artikkelin kirjoittaja antaa merkityksiä taideteokselle tai taiteilijalle tämän syntyperän perusteella. Esimerkiksi taiteilijan lappilaiset juuret tai saamelaisuus representoidaan

inspiraation lähteenä. Voisikin sanoa, että taiteen kontekstissa paikalla tai paikallisuudella vaikuttaisi olevan suurempi merkitys muihin aineistoni aiheisiin verrattuna. Tämä voi johtua siitä, että identiteettiin liittyvät kysymykset ovat tavanomaisempia taiteentekijöille. Sitä kautta myös paikallisidentiteetin kysymykset nousevat esiin taideaiheisissa artikkeleissa muita aiheita useammin.

4.3. Vastakkainasettelusta ja dialogista

Yhtenä alkusysäykseni tutkielmani synnyssä on toiminut kysymys median tavasta rakentaa vastakkainasetteluita. Journalismi nimittäin voidaan nähdä peli- tai kamppailutilana. Kyse on siitä, että uutiskertoja (toimittaja) asemoi eri puhujat kamppailemaan keskenään tai kamppailuun jotain suurempaa, jossain määrin jopa ylivoimaiselta tuntuva voimaa vastaan. (Pietilä 1995, 92.) Vastakkainasettelua tukee myös se, että uutisarvoltaan konfliktisten aiheiden uutisarvoa on helpompi nostaa (Dearing & Rogers, 1992, 2).

Tutkielmani aineiston perusteella väitän, että selkeää vastakkainasettelua Etelä-Suomen ja Lapin välille ei rakennu. Periferian kehyksessä (luku 2) toin kuitenkin esille sen, että Lappi ja Etelä-Suomi representoivat usein jonkinlaisena vastinparina. Mutta onko se vielä vastakkainasettelua? Kyse on tietysti määrittelystä, siitä mitä vastakkainasettelulla tarkoitetaan. Jos vastakkainasettelulla tarkoitetaan sitä, että Lappi ja Etelä-Suomi laitettaisiin joissakin aihealueissa selkästi vastakkain, kiisteleviin tai kamppaileviin osapuoliin, niin tämänkaltaista vastakkainasettelua aineistossa ei esiin nouse. Se voi johtua siitä, että määrittelemässäni periferian kehyksessä Lapin ”ääni” on varsin ohut. Sen vuoksi Lapista ei myöskään tule selkeää kiistan osapuolta. Vastaavasti taas edelläkävijyyden kehyksessä, jossa Lapin äänen painoarvo on suurempi, Lappia ei myöskään laiteta vastakkain minkään muun tahon tai esimerkiksi Etelä-Suomen kanssa.

Sen sijaan muun kaltaisia vastakkainasetteluita aineistosta on löydettävissä. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystalvumaksujen tasoa eri puolilla Suomea (luku 2) käsittelevässä artikkelissa esitellyllä listauksella kaikki Suomen kunnat laitetaan tietyllä tavalla toisiaan vastaan. Näin ollen vastakkainasettelua rakennetaan eri kuntien välille. Samaan aikaan kunnat myös kamppailevat ”jotain suurempaa voimaa vastaan” eli esimerkiksi talouden säästöpainetta vastaan.

Jos selkeää vastakkainasettelua Etelä-Suomen ja Lapin välille ei aineistossa rakennu, ei löydettävissä myöskään ole selkeää dialogia näiden alueiden välille. Katson sen johtuvan siitä, ettei Lapista ja Etelä-Suomesta muodostu aineistossa tasapuolisia ”keskustelukumppaneita”. Varsinkin periferian kehyksessä kyse on enemmän ohipuhumisen kulttuurista kuin dialogisuudesta.

Miksi dialogisuuden puutteesta voi olla haittaa? Suomalaiset eivät ole homogeeninen ryhmä, vaan Suomi on moninainen paikka. Suomalaisilla on erilaisia todellisuuksia ja kokemusmaailmoita. Kuitenkin valitettavan harvoin nämä erilaiset todellisuudet ovat dialogissa. Dialogisuuden puutteesta johtuen moninaisuus voi jäädä näkemättä silloin kun puhutaan erityisesti suomalaisista. Samaan aikaan kun suomalaisuuden sisäisiä eroja ei huomioida, voidaan tuottaa vahvoja käsityksestä tietystä jonkinlaisesta normaalista. (Lehtonen & Löytty 2003, 8—9.)

5. Toiseutta suomalaisuuden sisällä

Edellisessä luvussa toin ilmi, että selkää vastakkainasettelua Lapin ja Etelä-Suomen välille ei aineistossa rakennu. Sen sijaan aineistossa on tunnistettavissa toiseuden tai toiseuttamisen (othering) kaltaisia representaatioita. Pohdin seuraavaksi mitä se tarkoittaa. Käyn myös läpi johdannossa esittämäni kysymystä siitä, palveleeko uutisointi tietynlaisia valtarakenteita.

5.1. Palveleeko uutisointi jonkin tahon valtasuhteita?

Tietyt merkitysjärjestelmät ovat vallitsevassa suhteessa toisiin. Tällaisia merkitysjärjestelmiä esiintyy jokaisessa kulttuurissa ja niitä voisi kutsua yhteisesti hyväksytyiksi tai jopa itsestäänselvyyksiksi. Tällaiset yhteisesti hyväksytyt merkitysjärjestelmät synnyttävät myös valta-asetelmia. (Lehtonen 1996, 24.)

Kysymykseen vallankäytöstä päästään käsiksi, kun tarkastellaan aineiston lähteidenkäyttöä. Olen jo aiemmin tuonut ilmi, että lappilaiset haastateltavat ja auki kirjoitetut lähteet aineistossa ovat vähemmistössä. Tästä seuraa, että Lappia koskevassa puheessa asiantuntijuus sijoittuu useimmiten Lapin alueen ulkopuolelle. Syntyy tilanteita, joissa esimerkiksi Lapin elinpiiriä koskevia asioita selitetään tai arvioidaan ulkopuolelta. Tällaisen tilanteen voi nähdä synnyttävän valta-asetelman puhujan ja puhumisen kohteena (tässä tapauksessa Lappi tai lappilaiset ihmiset) asian välille. Tässä mielessä haastateltavien sijoittuminen Lapin alueen ulkopuolelle on synnyttämässä valta-asemaa, jossa Lappi kehystyy myös vallankäytön kohteena. Tällainen asetelma ikään kuin passivoittaa Lappia.

Edeltävässä luvussa (luku 4) kirjoitin siitä, miten korkea asema valtionhallinnossa, kuntatasolla tai yrityselämässä näyttäisi tuovan aineiston perusteella väylän mediajulkisuuteen. Haastateltavien painottuminen johtoasemassa tai muutoin korkeassa asemassa oleviin henkilöihin ylläpitää osaltaan käytänteitä, joiden voi nähdä vahvistavan vallassa olevan eliitin asemaa.

Toin edellisessä luvussa jo esille, että kaksi aineistossa esiin nousevaa kehystä menevät myös osittain päällekkäin. Kehysten rajat eivät ole kaikissa tapauksissa selvät. Tästä voisi päätellä, ettei lehden tavoitteena ole masinoida vain yhtä todellisuuskuvasta, vaan antaa erilaisten näkökulmien käydä määrittelykamppailua keskenään.

5.2. Häilyvät paikallisidentiteetin rajat

Johdannossa esitin kysymyksen, jossa pohdin kuinka paljon paikallisidentiteettiä tuotetaan erojen kautta (s.4). Olen jo aiemmin tuonut esille, että periferian kehityksessä rakennetaan erilaisuutta Lapin ja Etelä-Suomen välille. Voidaankin sanoa, että paikkojen identiteettejä tuotetaan tekemällä eroa toisiin (Lehtonen 2004, 179.) Tähän paikallisidentiteetin ja kulttuurisen identiteetin vuoropuheluun ja uudelleenmäärittelyyn myös mediarepresentaatiot ja tässä tapauksessa Helsingin Sanomat osallistuvat.

Voidaanko siis määritellä, että Lapissa ja Etelä-Suomessa on ylipäänsä erilainen kulttuuri? Kyllä - ja ei. Kulttuurit nimittäin kehittyvät jatkuvan lainaamisen, omaksumisen ja jäljittelyn kautta ja ovat jatkuvassa uudelleenmäärittelyn tilassa. (Lehtonen 2004, 187–188.) Kun puhutaan kulttuuristen erojen muodostumisesta, täytyy myös huomata, että kulttuuri merkitsee eri konteksteissa eri asioita. Arkiajattelussa kulttuuri nähdään usein tietyille ihmisryhmälle tai alueelle kuuluvien muuttumattomien ominaisuuksien joukkona. Tämän määritelmän mukaan kullakin kulttuurilla olisi omat tapansa, esineistönsä, tottumuksensa tai maailmankatsomukselliset piirteensä. Sittemmin 1990-luvulta lähtien tämä määritelmä on kyseenalaistettu. Kulttuurit nähdään tänä päivänä muuttuvina. Kulttuurilla on pientenkin ihmisryhmien sisällä erilaiset, jopa ristiriitaiset piirteensä. Tämän vuoksi kulttuurin rajaaminen tiettyjen alueellisten rajojen sisälle on ongelmallista. (Siivonen 2009, 62.) Lyhyesti sanottuna kulttuuri on siis jotain, joka ei mahdu maakunnallisten rajojen sisään.

Jatkuva kulttuurillinen uudelleenmäärittely näkyy aineistossani siltä osin, etteivät aineistossa esiin nousevat kehukset ole selkeärajaisia. Tästä johtuen eivät myöskään niissä piirtyvät paikallisidentiteetin rajat ole selvät, vaan ne ovat jatkuvan neuvottelun ja uudelleenmäärittelyn kohteena. Paikallisidentiteetillä voidaan tarkoittaa sitä, että paikoilla on olemassa sekä reaalin että symbolisen taso. Kyse on siitä, että samaan aikaan paikat ovat reaalisesta olemassa, mutta niiden identiteetti syntyy symbolisella tasolla. Paikoista puhuttaessa emme puhu siis pelkästään maantieteellisestä alueesta, vaan myös ihmisistä ja heidän tuottamistaan paikkoihin liittyvistä merkityksistä sekä mielikuvista. (Lehtonen 2004, 176–177.) Maisemaan liittyvien mielikuvien kautta rakennetaan identiteettiä ja yhtenäisyyttä. Tätä voidaan tarkastella myös maakuntatasolla. (Louekari 2009, 195.)

Kulttuurit ovat olemassa ihmisten mielessä, oman kulttuurin erityisyydessä suhteessa toisen kulttuurin erityisyyteen. Kuitenkin saman kulttuurin sisällä koettu yhtenäisyys ei ole koskaan täydellistä. Näin ollen kaikki kulttuuriset tarinat, jotka rajoittuvat tiettyjen rajojen sisälle ovat alisteisia vuorovaikutukselle. (Siivonen 2009, 66-68.) Samalla lailla siis myös identiteetin yhtenäisyydessä on aina jotain kuviteltua (Hall, 1999, 39). Identiteetti syntyy vuorovaikutuksessa. Identiteetti on jatkuva prosessi, jatkuvaa tuottamista, joka tapahtuu aina representaation sisällä, ei ulkopuolella. (Lehtola 1997, 23.)

5.2. Pohdinta

Tutkimuskysymykseni oli "millaisia representaatioita Helsingin Sanomat rakentaa Suomen Lapista?". Aineistoni koostui 70 artikkelista, jotka kokosin Helsingin Sanomien sähköisestä arkistosta syys—lokakuulta vuodelta 2014. Tutkimustuloksena olen löytänyt aineistosta kaksi erilaista kehystä, periferian kehysten ja edelläkävijyyden kehysten. Näistä kehyksistä periferian kehys näyttäytyy voimakkaampana, mutta kuten jo todettua, kehysten rajat eivät ole selvät.

Relevanttia lienee kysyä kuinka hyvin tällaisella aineistolla voidaan vastata tutkimuskysymykseeni. Laajoja yleistyksiä Helsingin Sanomien uutisoinnista ei näin lyhytaikaisella aineistolla voi tehdä, mutta laajojen yleistysten tekeminen ei tutkimukseni lähtökohta ole ollut. Kuten jo johdannossa toin ilmi (s.15), konstruktivistisin keinoin tuotettu tieto on aina altista uusille merkitysannoille, tulkinnoille ja ihmettelylelle. Kyse on siis enemmän mahdollisuuksista, todennäköisyyksistä ja suuntaa antavista päätelmistä kuin kiveen hakatuista totuuksia.

Voidaan myös pohtia olisiko laajempi aineisto tuottanut erilaisen tuloksen? Mahdollisesti. Toisaalta jo nyt aineistossani on 70 erillistä artikkelia, mikä on pro gradu -tutkielman laajuus huomioonottaen varsin paljon. Yksi jatkotutkimuksen paikka voisi olla aineiston ajanjakso laajentaminen ja verrata tutkimustuloksia toisiinsa. Kiinnostava jatkotutkimuksen paikka voisi olla tutkia millaisia representaatioita pohjoisen mediassa esitetään Etelä-Suomesta.

Voidaan myös todeta, että valitsemani käsitteet itsestä ja toiseudesta ovat monimutkaisia. Kategorisoimalla ja tekemällä tutkimuksellisia eroja, esimerkiksi kulttuurisia kategorisointeja, saattaa myös tulla entisestään vahvistaneeksi eroja itsen ja toisen välillä. Tämä on syytä ottaa huomioon, kun tarkastelee tämän tutkielman tuloksia: olen myös tutkijana määritellyt periferian kehystä osin juuri erojen kautta. Olen kirjoittanut siitä, miten toimittajan ääntä ei artikkeleista voi täysin erillisesti irrottaa vaan se kulkee kaikissa artikkeleissa jonkinlaisena pääkehystenä. Samalla tavalla voisi myös nähdä minun asemani suhteessa tähän tutkimustekstiin. Luotettavuuden parantamiseksi olen pyrkinyt avaamaan aineiston eteenpäin kulkemista yksityiskohtaisten esimerkkien avulla. Tällä tavoin teksti antaa myös lukijalle mahdollisuuden joko hyväksyä tai olla eri mieltä tekemieni tulkintojen kanssa.

Tekstit - kuten tämäkään pro gradu -tutkielma, eivät koskaan tule ymmärretyiksi yksin itsessään ja itsen ehdoilla. Tekstit saavat merkityksiä vain toisten tekstien kontekstissa (Lehtonen, 1996, 125, 146). Tämäkin teksti asettuu siis osaksi merkitysjärjestelmien joukkoja, jota lukiessa jokainen käyttää omaa tulkintakehikkoaan.

Lähteet:

- Ahponen, P. 2001. Kulttuurin pesäpaikka. Yhteiskunnallisia lähestymistapoja kulttuuriteoriaan. Helsinki: WSOY.
- Brah, A. 2007. Diaspora, raja ja transnationaaliset identiteetit. Teoksessa J. Kuortti, M. Lehtonen & O. Löytty. Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferiat ja Suomi. Tampere: Tammer-Paino Oy. 71–102.
- Dearing, J. & Rogers, E. 1992. Agenda-setting. Stanford University. London & New Delhi: Sage Publications.
- Enbuske, M. 2003. Lapin asuttamisen historia. Teoksessa I. Massa & H. Snellman (toim.) Lappi. Maa, kansat, kulttuurit. Hämeenlinna: Karisto Oy. 39–41.
- Fairclough, N. 1997. Miten Media puhuu. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, J. 2003. Toimi maailmanlaajuisesti, ajattele paikallisesti. Teoksessa M. Lehtonen & O. Löytty (toim.) Erilaisuus. Vastapaino: Tampere. 131–154.
- Goffman, E. 1974. Frame Analysis. Boston: Northern University Press.
- Hall, S. 1999. Identiteetti. Vastapaino: Tampere.
- Hall, S. 2003. Kulttuuri, paikka, identiteetti. Teoksessa M. Lehtonen & O. Löytty (toim.) Erilaisuus. Vastapaino: Tampere. 85 - 128.
- Helsingin Sanomat, 71 artikkelia aikaväliltä 22.09.–21.10.2014.
- Helle, M. 2009. Journalistisen työn muutos. Teoksessa E. Väliverronen (toim.) Journalismi murroksessa. 91–111.
- Herkman, J. 2009. Journalismi markkinoilla. Konserni- ja mediajournalismia. Teoksessa E. Väliverronen (toim.). Journalismi murroksessa. 32–49.
- Huddart, D. 2007. Homi K. Bhabha - Missä kulttuuri sijaitsee? Teoksessa Kuortti J., Lehtonen M. & Löytty O. Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferiat ja Suomi. Tampere: Tammerpaino Oy. 62–70.
- Häyrynen, S. 2009. Kudontaa vai erottelua? Kulttuuripolitiikka kulttuurituotannon kehystenä. Teoksessa M. Grahn & M. Häyrynen (toim.) Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit. Suomalaisuuden kirjallisuuden seura. Helsinki: Hakapaino Oy. 23–43.
- Jyväskylän yliopisto. Konstruktivismi. Koppa-nettisivusto. Hakupäivä 23.5.2016.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntauukset/konstruktivismi>

- Karvonen E. Rasva on elämän ja kuoleman asia. Teoksessa H. Kurvinen (toim.) Journalismikritiikin vuosikirja 2013. Media & Viestintä 1/2013. Journalismin, median ja viestinnän tutkimuskeskus. Tampere: Tammerprint Oy. 27–37. Hakupäivä 6.4.2016 https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/68074/journalismikritiikin_vuosikirja_2013.pdf?sequence=1
- Karvonen, E. 2000. Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. Teoksessa Tiedotustutkimus 2/2000. 78–84. Hakupäivä 19.5.2016. <http://mediaviestinta.fi/arkisto/index.php/mv/article/download/727/709>
- Klemola, P. 1981. Helsingin Sanomat. Vapauden monopoli. Kustannusosakeyhtiö Otava: Keuruu.
- Knuuttila, T. & Lehtinen, A.P. (toim.). 2010. Representaatio. Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Helsinki: Gaudeamus.
- Koskinen, T. (toim.). 2006. Kirjoituksia neroudesta. Myytit, kultit, persoonat. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Kuortti, J. 2007. Jälkikoloniaalisia käännöksiä. Teoksessa Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferiat ja Suomi. Tampere: Tammer-Paino Oy. 11–26.
- Lapin liitto. Lapin kunnat. Hakupäivä 23.3.2016. <http://www.lappi.fi/kunnat>.
- Lehtola, V-P. 1999. Aito lappalainen ei syö haarukalla ja veitsellä. Teoksessa Tuominen, M., Tuulentie S., V-P., Lehtola & Autti, M. (toim.) Pohjoiset identiteetit ja mentaliteetit. Outamaalta tunturiin. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy. 15– 33.
- Lehtola, V-P. 1997. Rajamaan identiteetti. Lappilaisuuden rakentuminen 1920- ja 1930-luvun kirjallisuudessa. Pieksämäki: Kirjapaino Raamattutalo.
- Lehtola, V-P. 1997. Saamelaiset. Historia, yhteiskunta, taide. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino.
- Lehtola, V-P. 2015. Saamelaiskiista. Sortaako Suomi alkuperäiskansaansa? Helsinki: Into Kustannus.
- Lehtonen, M. 1996. Merkitysten maailma. Kulttuurisen tekstintutkimuksen lähtökohtia. Tammer-Paino Oy: Tampere.
- Lehtonen, M. 1997. Merkityksen merkitys: Huomioita kulttuurintutkimuksen lähtökohdista ja nykytilasta. Julkaisussa: Tiedotustutkimus ISSN 0357-8070 20 (1997) : 1, s. 10–19. Hakupäivä 25.1.2016. http://www.uta.fi/cmt/opiskelu/oppiaineet/tiedotusoppi/kaytannot/peruskurssin_lukemisto/Lehtonen.pdf
- Lehtonen, M. 2004. Suomalaisuus luontona. Teoksessa Lehtonen M., Löytty O. & Ruuska P. Suomi toisin sanoen. Tampere: Vastapaino. 55–75.

- Lehtonen, M. 2004: Suomi rajamaana. Teoksessa Lehtonen M., Löytty O. & Ruuska P. Suomi toisin sanoen. Tampere: Vastapaino. 173–201.
- Lehtonen, M. 2004. Suomi on toistettua maata. Teoksessa Lehtonen M., Löytty O. & Ruuska P. Suomi toisin sanoen. Tampere: Vastapaino. 121–147.
- Lehtonen, M. 1995. Pikku jättiläisiä. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, M. & Löytty O. 2003. Erilaisuus. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, M., Löytty O. & Ruuska P. 2004. Suomi toisin sanoen. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, M. & Löytty O. 2007. Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferiat ja Suomi. Tampere: Tammerpaino Oy.
- Louekari, S. 2009. Satakunta esitettynä maisemana. Teoksessa M. Grahn & M. Häyrynen (toim.) Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit. Suomalaisuuden kirjallisuuden seura. Helsinki: Hakapaino Oy. 194–214.
- Marttinen, M. 2016. Journalisti.fi. Hakkaan sinut paskaksi. Hakupäivä 6.4.2016.
<http://www.journalisti.fi/artikkelit/2016/4/hakkaan-sinut-paskaksi/>
- Ojajärvi, S. 1999. Sukupuolten representaatiot parisuhdevisailuissa. Teoksessa Kantola, A., Moring I. & Välvirronen E. (toim.) Media-analyysi tekstistä tulkintaan. Tampere: Tammer-Paino Oy. 170–199.
- Morton, S. 2007. Gayatri Chakravorty Spivak. Kolonialismi, jälkikolonialismi ja kirjalliset tekstit. Teoksessa Kuortti, J., Lehtonen M. & Löytty O. (toim.) Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferiat ja Suomi. Tampere: Tammerpaino Oy. 39–61.
- Paasi, A. 1986. Neljä maakuntaa. Maantieteellinen tutkimus aluetietoisuuden kehitymisessä. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Pietikäinen, S. 2000. Discourses of differentiation, Ethnic representations in newspaper texts. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Pietikäinen, S. & Leppänen, S. 2007. Saamelaiset toisin sanoen. Teoksessa Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferiat ja Suomi. Tampere: Tammer-Paino Oy. 175 - 189.
- Pietilä, V. 1995. Kertomuksia uutisista. Uutisia kertomuksista. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja. Sarja A 86. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Pihlström, S. 2014. Idealismi ja realismi. Filosofia.fi -nettisivusto. Hakupäivä 23.5.2016.
<http://filosofia.fi/node/6717>
- Puroila, A. 2002. Erving Goffmanin kehysanalyysi sosiaalisen todellisuuden jäsentäjänä. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä. 41. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Pääkkönen, E. 1999. Etnisyys ja saamelaisyhteisö. Teoksessa Pohjoiset identiteetit ja mentaliteetit. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisu C. Katsauksia ja puheenvuoroja 16. Outamaalta tunturiin. Osa 1. Gummerrus Kirjapaino Oy: Jyväskylä. 33- 43.

Ryytänen, T. 2009. Median muotoilema. Muotoilun mediajulkisuus suomalaisessa talouslehdissä. Helsinki: Tampereen yliopistopaino. Hakupäivä 15.5.2016.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152235/Median_muotoilema.pdf?sequence=1

Sanomalehtien liitto. Suomen 10 suurinta lehteä vuoden levikin mukaan. Hakupäivä 29.10.2016.
<http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki>

Sanomalehtien liitto. Median käyttö. Sanomalehtien lukeminen eri välineillä viikoittain. Hakupäivä 2.11.2016.
<http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/median-k%C3%A4ytt%C3%B6>

Saaristo, M. 2000. Avoin asiantuntijuus. Ympäristökysymys ja monimuotoinen ekspertiisi. Saarijärvi: Gummerrus kirjapaino Oy.

Seppä, A. 2012. Kuvien tulkinta. Tampere: Tammerprint.

Seppänen J. & Väliaverronen E. 2012. Mediayhteiskunta. Tallinna: Vastapaino.

Tampereen yliopisto. Sosiaalipsykologian peruskurssi. Symbolinen interaktionismi. Hakupäivä 23.5.2016.

Siivonen, K. 2009. Osallistava kulttuurituotanto. Pohdintaa kulttuurisesta kestävydestä. Teoksessa M. Grahn & M. Häyrynen (toim.) Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit. Suomalaisuuden kirjallisuuden seura. Helsinki: Hakapaino Oy. 62–104.

Soila, T. 2006. Mai Zetterling, "Mai Zetterling". Elokuvaohjaaja ja hänen puumerkinsä. Teoksessa Koskinen T. (toim.) Kirjoituksia neroudesta. Tampere: Tammer-Paino Oy. 82–112.

Sumiala, J. 2010. Median rituaalit. Johdatus media-antropologiaan. Tampere: Vastapaino.
<http://www.uta.fi/avoinyliopisto/arkisto/sosiaalipsykologia/mead.html#Symbolinen>

Tikkanen, M. 2003. Lapin maantiede. Teoksessa Massa I. & Snellman S. (toim.) Lappi. Maat, kansat, kulttuurit. Hämeenlinna: Karisto Oy: 11–35.

Tilastokeskus. Joukkoviestimet 2013. Hakupäivä 2.11.2016.
http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yklt_jvie_201300_2013_10433_net.pdf

Tilastokeskus. Väkiluvun kehitys Lapin kunnissa ja seutukunnissa 1970 - 2015 viiden vuoden välein tarkasteltuna. Hakupäivä 23.3.2016.

http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=52584&name=DLFE-29110.pdf

Valkonen, J. 2003. Lapin luontopolitiikka. Tampere: Juvenes Print Tampereen yliopistopaino Oy.

Valtavaara, M. 2015. Helsingin Sanomat tavoittaa yli kaksi miljoonaa lukijaa joka viikko.

Helsingin sanomat. Hakupäivä 7.11.2016. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1427861115465>

Valtonen S. 1999. Teoksessa Kantola, A., Moring I. & Väliverronen E. (toim.) Media-analyysi tekstistä tulkintaan. Tampere: Tammer-Paino Oy. 93–121.

Väliverronen, E. 2007. Geenipuheen lupaus. Biotekniikan tarinat mediassa. Viestinnän julkaisuja 13. Helsinki: Helsingin yliopisto, viestinnän laitos.

Väliverronen, E. 2009. Journalismi murroksessa. Helsinki: Hakapaino.

Väliverronen, E. 1996. Ympäristöuhkan anatomia. Jyväskylä: Vastapaino.

Liitteet:

Liite 1.

Tutkimusaineisto

HS:n artikkelit 22.9.2014 - 22.10.2014

Periferian kehys (51 artikkelia):

- 1.HS 22092014, Yli tuhat marssi ilmaston puolesta.
- 2.HS 22092014, Lapissa satoi jo ohut kerros lunta.
- 3.HS 23092014, Alue painaa ministerivalinnoissa.
- 4.HS 23092014, Niinistö kehui saamelaisnuoria ja arvosteli Venäjää.
- 5.HS 23092014, Yöpakkaset siirtyvät etelämmäksi.
- 6.HS 23092014, Snowbirdin lento viivästyy.
- 7.HS 23092014, Kuntien sosiaali- ja terveysmenoissa isot erot.
- 8.HS 23092014, Luonnonvalinta suosi Lapin maanviljelijöitä.
- 9.HS 24092014, Vaelluskalat hyppelivät päin padon seinää.
- 10.HS 25092014, Puretaanko alueellistamista?
- 11.HS 25092014, Tuhansia hehtaareja valtion metsiä suojelualueeksi.
- 12.HS26092014, Hirvenmetsästäjien vaatekaappi menee uusiksi.
- 13.HS26092014, Perhedynamiikka kestää synnytysmatkan.
- 14.HS27092014, Petteri Orpo: Voimayhtiöt rakentamaan kalateitä.
- 15.HS27092014, Irlantilaista ilonpitoa.

- 16.HS27092014, Ministeriruletti ei suosinut Pohjois- ja Itä-Suomea.
- 17.HS28092014, Harva vainoamisilmoitus on johtanut tuomioon.
- 18.HS29092014, Kuntajohtoon vähän hakijoita.
- 19.HS29092014, Unilogiikan pyörityksessä.
- 20.HS30092014, Led-valo harvalla kadulla.
- 21.HS30092014, Kittilän kunnanjohtajan erottaminen jatkuu.
- 22.HS01102014, Metla: Kaivos vähentäisi Kuusamon matkailua merkittävästi.
- 23.HS02102014, Nikujaga on bloggarin arkiruokaa.
- 24.HS02012014, EU:n rahallinen tuki maakaasuterminaalille pienenee.
- 25.HS02012014, Vihjepuhelin salakalastajille?
- 26.HS02102014, Vaikeimpia olivat lähdöt ja paluut.
- 27.HS02102014, Syyskuu oli tavanomaista lämpimämpi.
- 28.HS03102014, Hyvä turvavarustelu ei suojaa hirveltä.
- 29.HS04102014, Päivystysasetus vaarantaa monen hengen.
- 30.HS05102014, Auroran kohtalo yhä auki.
- 31.HS06102014, Investoija hyötyy taantumasta.
- 32.HS09102014, Elina Salo paikkaa Kaurismäen Frankfurtissa.
- 33.HS10102014, Kliseet vetoavat saksalaisiin.
- 34.HS11102014, Helsinki on väkivaltaisain.
- 35.HS11102014, Ministeri haluaa suojella Itämerta.
- 36.HS12102014, Kaivoja uhkaa pian kuivuminen.
- 37.HS12102014, Perussuomalaisten puoluesihteerit: Suomessa naiset ovat niin tasa-arvoisia, että he näyttävätkin miehiltä.
- 38.HS14102014, Itämereltä saa ensi vuonna kalastaa roimasti vähemmän lohta.
- 39.HS14102014, Helsinki etsii tuulivoimalle sopivia paikkoja.
- 40.HS15102014, Työrauhaneuvottelut etenevät nihkeästi.
- 41.HS15102014, Ruotsin Pajalan toivo hiipuu kaivoksen myötä.
- 42.HS16102014, Susia suojeltava myös Lapissa.
- 43.HS16102014, Ministeri pysäytti suo-ohjelman etenemisen. 1
- 44.HS16102014, Lapin taivaan näytelmä tallentui kameraan.
- 45.HS18102014, Tie raittiiseen kotiin kulki läpi helvetin.
- 46.HS19102014, Vihreiden hankkeet uppoamassa.
- 47.HS19102014, Runoilijan tie vei Utsjoelta Frankfurtiin.
- 48.HS21102014, Venäläisten matkailijoiden kato iskee hotellialaan.
- 49.HS21102014, Lapissa luovutaan sote-alalle pyrkivien haastatteluista.

- 50.HS21102014, Kittilän valtuusto purki hyllytyksen.
51.HS21102014, Hiihtokeskusten omistajuus keskittyy.

Edelläkävijyyden kehys, 17 artikkelia:

- 52.HS 23092014, Elokuvan väsymätön puolestapuhuja.
53.HS30092014, Peter von Baghia muistetaan Orioniossa.
54.HS06102014, Isoäitini, tietäjälegenda.
55.HS06102014, Miehet rynnivät perinteisille naisaloille.
56.HS07102014, Hohtavan maalin toivotaan vähentävän porokolareita.
57.HS09102014, Huippuravintoloiden oma poromies.
58.HS10102014, Sodankylän elokuvafestivaalit palkittiin.
59.HS10102014, Vihreiden lähtö hallituksesta käänsi hallituksen energialinjan.
60.HS11102014, Paljon melua tuulesta.
61.HS12102014, Taidemuseoiden syksyssä on syntejä, kauneutta ja haukkuvia ystäviä.
62.HS13102014, Menneisyyden haamuja eduskunnassa.
63.HS13102014, Hirviön kokoinen riita.
64.HS16102014, Rajalle yhteiset poliisijoukot.
65.HS18102014, Näin syntyy taide: vajoa ja romahda.
66.HS17102014, Talven laskettelukausi alkaa Rukalla.
67.HS17102014, Matkailijoiden lohisaalis kasvoi Tenojoella.
68.HS21102014, Kaljaveikko pelastaa esikoisen.

MUUT:

- 69.HS29092014, Auto syöksyi sillalta Sodankylässä, nuori mies kuoli.
70.HS01102014, Tornionjokeen valui 12 000 litraa öljyä.